

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων
ΠΜΣ «Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ:
«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή
ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ, ΑΠΟ ΤΗ
ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
“ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ” »

(Επιτροπές των άρθρων 44 & 45 του Κανονισμού της Βουλής)

Ιωάννα Βαστάκη

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2023

University of Peloponnese
Faculty of Social and International Sciences
Department of Political Science and International Relations
Master Program in Governance and Public Policies

«POLITICAL SYSTEM AND PARLIAMENTARY FUNCTION:

**“THE ROLE OF PARLIAMENTARY COMMITTEES FOR ISSUES OF
NATIONAL OR GENERAL INTEREST, FROM POSTCOLONIALISM TO
THE PRESENT. THE CASE OF THE “INTERPARTY PARLIAMENTARY
COMMITTEE FOR THE DEVELOPMENT OF THRACE”»**

(Committees of Articles 44 and 45 of the Parliament’s Regulation)

Ioanna Vastaki

Corinth, Greece, September 2023

Την αφιερώνω στον γιο μου Γιώργο

«Η επιτυχία δεν είναι οριστική,

η αποτυχία δεν είναι μοιραία.

Αυτό που μετράει είναι

το κουράγιο να συνεχίζεις».

Winston Churchill

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους στάθηκαν δίπλα μου καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στις Διευθύντριές μου κυρίες Πηνελόπη Νόση και Βαρβάρα Γεωργοπούλου, χωρίς την παρότρυνση των οποίων δεν θα ξεκινούσα αυτό το ταξίδι.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Μάνο Παπάζογλου, για την πολύτιμη συμβολή του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Περίληψη
- Abstract
- Εισαγωγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

Ο ρόλος των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα, από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα

- **1.** Η εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (Άρθρα 44 & 45 του ΚτΒ)
- **2.** Καταγραφή επιτροπών των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ (από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα)
- **3.** Κατατεθέντα πορίσματα των επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (άρθρ. 44 και 45 του ΚτΒ)
- **4.** Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές (άρθρο 43^Α του ΚτΒ): η διακομματική φύση τους και η σχέση τους με τις κοινοβουλευτικές επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα
- **5.** Ο ρόλος των Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα και η συζήτηση γύρω από την υλοποίηση των πορισμάτων τους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Η περίπτωση της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης»

- 1. Σύσταση και συγκρότηση της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης»
- 2. «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης» - Περίοδος ΙΗ΄ (Διαδικαστικά)
- 3. Προτάσεις φορέων για την ανάπτυξη της Θράκης, μέσω της πλατφόρμας διαβούλευσης gov.gr
- 4. Πορίσματα για τη Θράκη:
 - α. Παλαιότερο πόρισμα για τη «μελέτη των προβλημάτων των ακριτικών περιοχών της Θράκης και των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου» (1992) &
 - β. Πόρισμα της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την ανάπτυξη της Θράκης» (2021)
- 5. Ο ρόλος της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης» και οι πολιτικές της κυβέρνησης για την περιοχή, μετά το πέρας των εργασιών της Επιτροπής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

Συμπεράσματα

- Συμπεράσματα – Προτάσεις
- **Βιβλιογραφία**
- Βιβλιογραφία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- **Παράρτημα Α:** Καταγραφή επιτροπών των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ (από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα)
- **Παράρτημα Β:** Κατατεθέντα πορίσματα των επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (άρθρα 44 και 45 του ΚτΒ)
- **Παράρτημα Γ:** Προτάσεις φορέων για την ανάπτυξη της Θράκης, μέσω της πλατφόρμας διαβούλευσης Gov.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές συγκροτούνται από Βουλευτές (ανάλογα με τη δύναμη των Κ.Ο και των ανεξαρτήτων Βουλευτών) και επιλαμβάνονται, ανάλογα τη φύση τους, του νομοθετικού έργου, του κοινοβουλευτικού ελέγχου ή ειδικών θεμάτων.

Σκοπός της εργασίας μας είναι η διερεύνηση του ρόλου των «Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα» (άρθρα 44 & 45 του ΚτΒ). Θα εξετάσουμε, εάν οι εν λόγω επιτροπές προάγουν τη διακομματική συναίνεση και κατά πόσο τα πορίσματά τους οδηγούν σε αποτελέσματα πολιτικής. Υπάρχει σύνδεση των πορισμάτων τους με συναφές κυβερνητικό έργο ή πρόκειται για υποτιμημένο μέσο κοινοβουλευτικής λειτουργίας;

Όπως προκύπτει από την έρευνά μας, τα πορίσματα των επιτροπών αυτών επηρεάζουν τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της Κυβέρνησης (στο μέτρο του δυνατού) και οδηγούν στην ανάληψη δράσεων για την επίλυση των θεμάτων που πραγματεύονται. Η διακομματική συνεργασία επιτυγχάνεται, αλλά η διακομματική συναίνεση δεν είναι πάντα εφικτή.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλύσουμε το θεσμικό τους πλαίσιο, θα κάνουμε μία καταγραφή όσων έχουν συσταθεί μέχρι σήμερα και θα διερευνήσουμε, κάνοντας και μία σύντομη επισκόπηση των πορισμάτων τους, την ομοιότητά τους με τις Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα δούμε αναλυτικότερα την πρόσφατη «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την ανάπτυξη της Θράκης».

Λέξεις κλειδιά: Βουλή, Κοινοβουλευτικές Ομάδες (Κ.Ο.), κοινοβουλευτική λειτουργία, διακομματικές κοινοβουλευτικές επιτροπές, συναίνεση, αποτελέσματα πολιτικής, «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης»

ABSTRACT

The Parliamentary Committees are formed by Members of Parliament (depending on the strength of the Parliamentary Group and the independent Members of Parliament) and take charge, depending on their nature, of legislative work, parliamentary control, or special issues.

The purpose of our work is to investigate the role of the “Parliamentary Committees for national or general interest issues” (articles 44 and 45 of the Parliament’s Regulation). We will examine whether these committees promote cross-party consensus and whether their findings lead to policy outcomes. Is there a connection between their findings and relevant government work, or is this an undervalued means of parliamentary functioning?

As our research shows, the findings of these committees influence the government’s legislative initiative (to the extent possible) and lead to the discussion of actions to resolve the issues they deal with. Cross-party cooperation is achieved, but cross-party consensus is not always possible.

In the first chapter, we will analyze their institutional framework, make a record of what has been set up to date, and investigate, giving a brief overview of their findings and their similarity with the Special Standing Committees. In the second chapter, we will look in more detail at the recent “Inter-Party Parliamentary Committee for the Development of Thrace”.

Key words: Parliament, Parliamentary group, parliamentary function, cross-party parliamentary committees, consent, policy outcomes, “Inter-Party parliamentary Committee for the Development of Thrace”

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη της συγγραφέως και ο επιβλέπων, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν, κατ' ανάγκη, τις εκφραζόμενες απόψεις, ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Η δηλούσα

Ιωάννα Βαστάκη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εργασία θα μελετήσουμε τις «Κοινοβουλευτικές Επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα» (άρθρα 44 και 45 του ΚτΒ) και θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απάντηση σε δύο ερωτήματα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και αφορούν τον ρόλο των ανωτέρω Επιτροπών στις σχετικές νομοθετικές πρωτοβουλίες ή δράσεις και την συμβολή τους στην προαγωγή της διακομματικής συνεργασίας και συναίνεσης.

Η μεθοδολογία έρευνας της μελέτης μας θα στηριχθεί στην αξιοποίηση πρωτογενών και δευτερογενών αρχείων και υλικού. Θα μελετήσουμε κοινοβουλευτικά αρχεία, ακαδημαϊκές μελέτες και πηγές του δικαίου (Σύνταγμα και Κανονισμός της Βουλής (ΚτΒ)). Τα αρχεία του Ελληνικού Κοινοβουλίου περιλαμβάνουν πρακτικά της Ολομέλειας της Βουλής, από την Μεταπολίτευση έως σήμερα (σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή), πρακτικά συνεδριάσεων των επιτροπών, αρχεία εισερχομένων της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», εκθέσεις /πορίσματα των Διακομματικών Κοινοβουλευτικών επιτροπών -όσα σώζονται- (σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή), πρακτικά συνεδριάσεων επιτροπών, αρχεία της Διεύθυνσης Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής.

Στις αρμοδιότητες της Βουλής περιλαμβάνονται η νομοθεσία, η ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας, η απόφαση για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και ο δημόσιος κοινοβουλευτικός έλεγχος.¹ Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος ασκείται στην Ολομέλεια, στα θερινά τμήματα καθώς και στις κοινοβουλευτικές επιτροπές.^{2,3}

Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος αποτελεί θεσμοποιημένο εργαλείο με διττή υπόσταση, καθώς σκοπεύει στην κριτική των διαθέσεων και των πράξεων της Κυβέρνησης και, ταυτόχρονα, στην πληροφόρηση για την πορεία τους.⁴

¹Τσάτσος, Δ. Θ. (1993). *Συνταγματικό Δίκαιο* (2^η εκδ., Τόμ. Β' Οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας). Αθήνα -Κομοτηνή: Εκδόσεις Σάκκουλας, σσ. 204, 216-217

² Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 70 παρ.6 (με βάση την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001)

³ Γεωργοπούλου, Β. (2019). *Κοινοβουλευτική Αντιπολίτευση Θεσμικές Διαστάσεις και πολιτική πράξη 1975-2015*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σ.46

⁴ Καλυβιώτου, Μ. (2015). *Διδακτορική διατριβή Κοινοβουλευτικός Έλεγχος: Συνταγματικό πλαίσιο και όρια*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) - ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, σσ.23-26

Η Βουλή, πρώτη στην ιεραρχία από όλα τα άλλα όργανα του κράτους, εφόσον διαθέτει άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση,⁵ ασκεί, εκτός των άλλων, τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, για πράξεις ή παραλείψεις της Κυβέρνησης. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος αποτελεί σημαντική αρμοδιότητα και ουσιαστικά, εφόσον στο κοινοβουλευτικό μας σύστημα η Κυβέρνηση έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής, ο έλεγχος αυτός μετατρέπεται σε έλεγχο της αντιπολίτευσης προς το κυβερνών κόμμα, άρα σε αντιπαράθεση μεταξύ των Κ.Ο. των πολιτικών κομμάτων,⁶ ενώ, παράλληλα, συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος και στην αναβάθμιση του ρόλου του Κοινοβουλίου,⁷ το οποίο δίνει υπόσταση στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας.⁸

Η λαϊκή κυριαρχία αποτελεί θεμελιώδη λίθο του πολιτεύματος, εφόσον «όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα».⁹ Έτσι, προκύπτει η υπεροχή της Βουλής απέναντι στην Κυβέρνηση που απορρέει από την αναγνώριση της λαϊκής κυριαρχίας.¹⁰ Ο λαός εκλέγει τα μέλη της Ελληνικής Βουλής και το Σύνταγμα επιβάλλει την ελεύθερη και χωρίς νοθεία λαϊκή βούληση, με την τήρηση της αντιπροσωπευτικής αρχής.¹¹

Η σχέση της Κυβέρνησης με την Βουλή είναι σχέση άμεσης εξάρτησης, εφόσον η Βουλή με απόφασή της μπορεί να άρει την εμπιστοσύνη της προς την Κυβέρνηση,^{12, 13} ενώ, παράλληλα, η ύπαρξη, η σύνθεση και η θητεία της Κυβέρνησης βρίσκεται υπό τη δικαιοδοσία της Βουλής και κατ' επέκταση του εκλογικού σώματος.¹⁴ Η νομοθετική λειτουργία μαζί με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο αποτελούν

⁵ Απόρροια της άμεσης εκλογής των μελών της με καθολική ψηφοφορία

⁶ Παπαδοπούλου, Τ. (2015). *Βουλή, Κυβέρνηση, Πρόεδρος της Δημοκρατίας* [Κεφάλαιο]. Στο Παπαδοπούλου, Τ. 2015. *Συνταγματικό δίκαιο* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/4280>

⁷ Φιλίππου, Δ., (1990). *Η πρόταση δυσπιστίας ως μέσον άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου*. Θεσ/νίκη : Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 7

⁸ Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 1 παρ.2

⁹ Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 1 παρ.3

¹⁰ Μηναΐδης, Σ. (1990). *Ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος*. Αθήνα – Κομοτηνή: Έκδοση Αντ. Σάκκουλα, σ.37

¹¹ Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 52

¹² Αρχή της δεδηλωμένης, Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 84

¹³ Φιλίππου, Δ., (1990). *Η πρόταση δυσπιστίας ως μέσον άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου*. Θεσ/νίκη : Εκδόσεις Σάκκουλα, σ.11

¹⁴ Μηναΐδης, Σ. (1990). *Ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος*. Αθήνα – Κομοτηνή: Έκδοση Αντ. Σάκκουλα, σ.170

πρακτικές που καθοδηγούνται, κυρίως, από την αντιπαράθεση των Κ.Ο. των κομμάτων.

Ο ρόλος των Επιτροπών της Βουλής, κυρίως μετά την Αναθεώρηση του 2001, αναβαθμίστηκε σημαντικά. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει στις περισσότερες δυτικές Δημοκρατίες, εφόσον στο σύγχρονο Κοινοβουλευτικό Δίκαιο παρατηρείται, λόγω αύξησης των αντικειμένων, η τάση διεύρυνσης των εξουσιών των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.¹⁵ Οι επιτροπές της Βουλής απέκτησαν, συνταγματικά κατοχυρωμένη, την αρμοδιότητα άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.¹⁶ Η Βουλή βρέθηκε στο επίκεντρο του πολιτικού διαλόγου, ενισχύοντας την διαφάνεια της κυβερνητικής δράσης και ασκώντας συνεχή κοινοβουλευτικό έλεγχο όχι μόνο στην Ολομέλεια, αλλά και στις Επιτροπές, τόσο κατά τη διάρκεια της Συνόδου, όσο και κατά το Τμήμα Διακοπής των εργασιών της (περίοδος θέρους).¹⁷

Ο δημόσιος κοινοβουλευτικός διάλογος¹⁸ αποτελεί, επίσης, αρμοδιότητα της Βουλής. Μέσω των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (επιτροπές των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ), όμως, προσφέρεται η δυνατότητα διακομματικής συνεννόησης ή ακόμη και συναίνεσης, για θέματα που άπτονται του δημόσιου συμφέροντος. Αν λάβουμε υπόψιν μας ότι ... «σε μια ώριμη δημοκρατία, δεν νοείται, με κάθε αλλαγή πλειοψηφίας, να ξεκινάμε κάθε φορά από την αρχή»,¹⁹ καθώς και ότι ακόμη και στην αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001, ο πολιτικός κόσμος κατάφερε να υπερβεί τα συνηθισμένα όρια της αρχής της πλειοψηφίας και να εφαρμόσει την αρχή της συναίνεσης,²⁰ οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως, ίσως, βρισκόμαστε μπροστά σε μία νέα εποχή, κατά την οποία οι πολιτικές δυνάμεις, αναπόφευκτα, οφείλουν να κάνουν συμβιβασμούς και η

¹⁵ Καλογεράτος, Π., (1994). *Έρευνα πάνω στην κρίση των Κοινοβουλίων*. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, σ.277 [Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει στις περισσότερες δυτικές Δημοκρατίες, εφόσον στο σύγχρονο Κοινοβουλευτικό Δίκαιο παρατηρείται, λόγω αύξησης των αντικειμένων, η τάση διεύρυνσης των εξουσιών των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών]

¹⁶ Βενιζέλος, Ευ., (2000) *Εισήγηση του Γενικού Εισηγητή της πλειοψηφίας Ευάγγελου Βενιζέλου Στο: <https://www.evenizelos.gr/images/stories/e-books/EVenizelos-EisigisiAntheorisiSyntagmatos2000.pdf>*, σσ. 7, 54

¹⁷ Κουτσουμπίνας, Στ. (2001). *Το νέο Σύνταγμα Πρακτικά Συνεδρίου για το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975/1986/2001* Επιμέλεια Τσάτσος, Δ./Βενιζέλος, Ευ./ Κοντιάδης, Ξ. ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑ Θ. ΚΑΙ Δ. ΤΣΑΤΣΟΥ. Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, σσ. 254-261

¹⁸ Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 66

¹⁹ Από την ομιλία του Νίκου Αλιβιζάτου στο Συνέδριο του Κύκλου Ιδεών, *Η Ελλάδα Μετά. Ένα άλλο κράτος είναι εφικτό – Οι θεσμικές προϋποθέσεις*.

²⁰ <https://www.evenizelos.gr/parliament/constitutionalreview2001/694-2009-04-18-18-39-52>

συνεργασία καταδεικνύει πράξη ανάληψης ευθύνης υπέρ του δημόσιου συμφέροντος.²¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ, ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα κάνουμε μία ιστορική αναδρομή των Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα πιάνοντας το νήμα από την εξέλιξη του θεσμικού τους πλαισίου και των αλλαγών που έχουν επέλθει, σταδιακά, στον ΚτΒ. Καταγράφοντας τις επιτροπές, από την Μεταπολίτευση έως σήμερα, και κάνοντας μια σύντομη επισκόπηση όλων των πορισμάτων που διασώζονται στα αρχεία της Βουλής των Ελλήνων, θα ανακαλύψουμε την άμεση σχέση των Επιτροπών αυτών με τις Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές, ενώ θα απαντήσουμε στα ερευνητικά ερωτήματα της υλοποίησης των πορισμάτων τους και της πρόκρισης της διακομματικής συνεργασίας και συναίνεσης.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ (ΑΡΘΡΑ 44 & 45 ΤΟΥ ΚΤΒ)

Τα άρθρα 44 και 45, που αφορούν στις Επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα, εισήχθησαν στον Κανονισμό της Βουλής (ΚτΒ) το 1987. Η σύσταση των ανωτέρω Επιτροπών αποφασίζεται ad hoc για να διερευνήσει θέματα που απασχολούν την κοινωνία και τους πολίτες.

Με βάση λοιπόν τον Κανονισμό της Βουλής του 1987,²² έχουμε ειδικότερα, στο άρθρο 44, τη σύσταση, σύνθεση και τις αρμοδιότητες των εν λόγω Επιτροπών.

²¹ Τσακυράκης, Στ.. (2019). *ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ*. Εκδόσεις Μεταίχμο, σσ. 67-68

Στην παρ. 1, ορίζεται ότι η Βουλή (Ολομέλεια) αποφασίζει, ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης ή των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων (με δικαίωμα για μία μόνο φορά σε κάθε Σύνοδο), για τη σύσταση της Επιτροπής. Στην παρ.2, αναφέρεται ότι η πρόταση υποβάλλεται στον ΠτΒ και εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη, μετά την πάροδο μίας εβδομάδας από την υποβολή της. Στη συνέχεια, ακολουθεί η συζήτηση της πρότασης, σε ημέρα κοινοβουλευτικού ελέγχου, η οποία τερματίζεται σε μία συνεδρίαση.

Η παρ.3 αφορά την σύνθεση της Επιτροπής, που αποτελείται από το 1/10 έως 1/15 του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Η παρ.4 μιλά για τη συγκρότηση της Επιτροπής, η οποία γίνεται, αν η Ολομέλεια της Βουλής αποφασίσει τη σύστασή της, με απόφαση του ΠτΒ, η οποία ανακοινώνεται και καταχωρίζεται στα πρακτικά.

Η παρ. 5 διευκρινίζει ότι οι διατάξεις του άρθρου 31 παρ. 3,5 και 6 του ΚτΒ,²³ εφαρμόζονται αναλόγως και στις Επιτροπές αυτού του άρθρου.

Τέλος, η παρ. 6 ορίζει ότι η απόφαση της Βουλής πρέπει να προσδιορίζει το αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί η Επιτροπή καθώς και να καθορίζει προθεσμία υποβολής των προτάσεων της.²⁴

Το άρθρο 44, από το 1987 (που μπήκε στον ΚτΒ) μέχρι σήμερα έχει τροποποιηθεί τέσσερεις φορές. Συγκεκριμένα, η Ολομέλεια της Βουλής αποφάσισε για τροποποίηση του στις 20.6.1996, στις 6.12.2001, στις 25.6.2008 και στις 27.4.2009.

Η παρ. 1 τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' / 4.5.2009), με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, ορίζοντας πως αρμόδια για τη συγκρότηση, τη

²² Βολουδάκης, Β. (1987), *Ο Κανονισμός της Βουλής του 1987. Βασικά στοιχεία για τους Κανονισμούς των Ελληνικών Βουλών, Κείμενο – Θεματικό ευρετήριο*, Αθήνα: Αντ.Ν. Σάκκουλας, σ. 630

²³ Η παρ. 3 του άρθρου 31 αναφέρεται στη συγκρότηση των Διαρκών Επιτροπών, ανάλογα με τη δύναμη των Κ.Ο. και των ανεξαρτήτων. Η παρ. 5 αναφέρει πως για να εξασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των Βουλευτών και να διατηρείται η κατ' αναλογία εκπροσώπηση όλων των Κ.Ο. στις επιτροπές μπορεί να αυξομειώνεται ο αριθμός των μελών κάθε επιτροπής, με απόφαση του ΠτΒ, χωρίς να θίγεται, σε κάθε επιτροπή, η απόλυτη πλειοψηφία της Κ.Ο. που διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή. Η παρ. 6 διευκρινίζει ότι οι αποφάσεις του ΠτΒ με τις οποίες συνιστώνται και συγκροτούνται οι επιτροπές της Βουλής ανακοινώνονται στη Βουλή και καταχωρίζονται στα πρακτικά.

²⁴ Διευκρινίζεται ότι η προθεσμία μπορεί να παραταθεί, με νεότερες απόφασεις της Βουλής

λειτουργία και την υποστήριξη του έργου των Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα είναι η Διεύθυνση Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής.²⁵

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 υπήρξε αναδιατύπωση στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151Α'/ 8.7.1996) βάσει της οποίας η πρόταση συζητείται σε ημέρα κοινοβουλευτικού ελέγχου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 137 του ΚτΒ.²⁶ Το ίδιο εδάφιο τροποποιήθηκε ξανά στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284Α'/ 18.12.2001) και αναφέρει πως η πρόταση, εφόσον διαφωνεί με τη σύσταση της Επιτροπής μία τουλάχιστον Κοινοβουλευτική Ομάδα, συζητείται σε μέρα κοινοβουλευτικού ελέγχου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 137, και η συζήτηση ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση. Παράλληλα, με νέα τροποποίηση στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α'/ 4.5.2009), αναφέρεται πως η Διεύθυνση Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών είναι αρμόδια για τη συγκρότηση, τη λειτουργία και την υποστήριξη του έργου των Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα.

Η παρ. 3 τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284Α'/ 18.12.2001) και έτσι το ποσοστό για τη σύνθεση της Επιτροπής από το 1/10 άλλαξε στο 1/20 του όλου αριθμού των Βουλευτών. Επίσης, τροποποίηση έγινε και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126Α'/ 2.7.2008), όταν προστέθηκε δεύτερο εδάφιο που συμπληρώνει ότι «Στις συνεδριάσεις των Επιτροπών αυτών μπορούν, με απόφαση του ΠτΒ, να συμμετέχουν με δικαίωμα λόγου οι Έλληνες Ευρωβουλευτές, εφόσον σε αυτές συζητούνται θέματα που σχετίζονται με την αποστολή τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».²⁷

Η παρ. 5 τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α'/2.7.2008) και πλέον αναφέρεται ότι οι διατάξεις των παρ. 3 και 5 του άρθρου 31 του ΚτΒ εφαρμόζονται στις Επιτροπές του παρόντος άρθρου.

Τέλος, με την τροποποίηση στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α'/ 18.12.2001) προστέθηκε η παρ. 7 που αναφέρει ότι με απόφαση του ΠτΒ ορίζεται ο αριθμός των συνεδριάσεων κάθε Επιτροπής μέχρι του οποίου θα εφαρμοστεί το άρθρο 37 παρ. 2

²⁵ Η ως άνω τροποποίηση προέκυψε μετά τη σύσταση της Διεύθυνσης των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών

²⁶ Αναφέρεται στον τρόπο συζήτησης στην Ολομέλεια της Βουλής

²⁷ Το εδάφιο αυτό φαίνεται πως προστέθηκε στον ΚτΒ καθώς στην «Επιτροπή για την παρακολούθηση της πολιτικής της μετανάστευσης», η οποία συγκροτήθηκε στις 31.1.2005, ζητήθηκε η συνδρομή Ευρωβουλευτών και τελικά τα μέλη της Επιτροπής συναπαρτιζόνταν από 15 Βουλευτές και 6 Ευρωβουλευτές

του ΚτΒ.²⁸ Αυτό προέκυψε καθώς υπάρχει, έκτοτε, ορισμένος αριθμός συνεδριάσεων των εν λόγω Επιτροπών που αμείβεται (συνήθως είναι μέχρι 2 συνεδριάσεις τον μήνα), εκτός εάν υπάρξει, σχετικά, διαφορετική απόφαση.

Στη συνέχεια, το άρθρο 45 εξειδικεύει στη λειτουργία των εν λόγω Επιτροπών. Έτσι, στον ΚτΒ του 1987,²⁹ αναφέρεται ότι «η λειτουργία των Επιτροπών διαρκεί για όσο χρόνο χρειάζεται η μελέτη του αντικειμένου για το οποίο συστάθηκαν,³⁰ όμως, σε κάθε περίπτωση, οι εν λόγω Επιτροπές διαλύονται αυτοδικαίως με τη λήξη της βουλευτικής περιόδου ή τη διάλυση της Βουλής». Για να λειτουργήσει η ίδια Επιτροπή στην επόμενη Περίοδο θα πρέπει να αποφασιστεί η επανασύσταση της.³¹

Η παρ. 2 αναφέρει ότι οι Επιτροπές μελετούν το ζήτημα που καθορίζει η απόφαση της Βουλής για τη σύστασή τους και συντάσσουν έκθεση, στην οποία καταχωρίζονται οι προτάσεις τους και η γνώμη της τυχόν μειοψηφίας. Η Έκθεση, που έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα, υποβάλλεται στη Βουλή και στην Κυβέρνηση.

Η παρ. 3 καθορίζει πως οι διατάξεις των άρθρων 34 έως 36, 37 παρ. 1, 3-5, 38 έως 40 και 89 έως 91 του ΚτΒ εφαρμόζονται στις Επιτροπές του παρόντος άρθρου.³²

Τέλος, η παρ. 4 αναφέρει ότι, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, η λειτουργία των Επιτροπών για εθνικά η γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 33³³ και σε καμία περίπτωση δεν ασκούν ανακριτικό έργο και δεν έχουν τις αρμοδιότητες των εξεταστικών επιτροπών.

Το άρθρο 45 του ΚτΒ τροποποιήθηκε δύο φορές από το 1987 έως σήμερα. Συγκεκριμένα, στις 20.6.1996 και στις 6.12.2001.

²⁸ Αναφέρεται στην αποζημίωση των Βουλευτών που αποτελούν τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη επιτροπής και στον αριθμό των συνεδριάσεων που είναι αμειβόμενες

²⁹ Βολουδάκης, Β. (1987), *Ο Κανονισμός της Βουλής του 1987. Βασικά στοιχεία για τους Κανονισμούς των Ελληνικών Βουλών, Κείμενο – Θεματικό ευρετήριο*, Αθήνα: Αντ.Ν. Σάκκουλας, σ. 631

³⁰ Όπως ορίζεται παραπάνω και στο άρθρο 44, παρ. 6

³¹ Κάτι αντίστοιχο έχει συμβεί αρκετές φορές, κυρίως σε Επιτροπές που ασχολήθηκαν με το θέμα των ναρκωτικών, το σωφρονιστικό σύστημα ή τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών

³² Όλες οι διατάξεις αναφέρονται σε διαδικαστικά θέματα της λειτουργίας των Επιτροπών, π.χ. εκλογή προεδρείου, σύγκληση συνεδριάσεων, ακροάσεις εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών, ψηφοφορίες, τήρηση πρακτικών, τρόπος διεξαγωγής των συζητήσεων κ.ά.

³³ Ορίζει τον τρόπο λειτουργίας των Διαρκών Επιτροπών της Βουλής

Στην παρ. 2 προστέθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α'/8.7.1996), με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, εδάφιο στο οποίο αναφέρεται ότι με πρόταση της Κυβέρνησης ή του 1/5 του συνόλου των Βουλευτών ή Προέδρου Κ.Ο., η Έκθεση εγγράφεται σε ημερήσια διάταξη κοινοβουλευτικού ελέγχου και συζητείται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 137,³⁴ χωρίς τη διεξαγωγή ψηφοφορίας. Επίσης, με την ίδια απόφαση προστέθηκε νέα παράγραφος που αριθμείται ως παρ. 3 και αναφέρεται στη σύνθεση του Προεδρείου της Επιτροπής. Έτσι, «Από τα μέλη του Προεδρείου των Επιτροπών αυτών ο Αντιπρόεδρος προέρχεται από την πρώτη σε δύναμη Κ.Ο. της Αντιπολίτευσης και ο Γραμματέας από την δεύτερη σε δύναμη Κ.Ο. της Αντιπολίτευσης». Η διακομματική σύνθεση του προεδρείου μπήκε, επίσημα, στον ΚτΒ το 1996, όταν συστάθηκε και η Διεύθυνση Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών.

Η παρ. 3 (του ΚτΒ του 1987) με την τροποποίηση στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α'/ 8.7.1996) αριθμείται πλέον ως παράγραφος 4 και στο τέλος της προστίθεται η φράση : « με την επιφύλαξη των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου και της παρ. 7 του άρθρου 44».

Με δεύτερη τροποποίηση στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α'/18.12.2001) αλλάζει η πρώτη σειρά της παραγράφου αυτής (πλέον παρ. 4) και αντί για «37 παρ. 1, 3-5» τίθεται «37 παρ. 1-5»,³⁵ ενώ στο τέλος της ίδιας παραγράφου προστίθεται η φράση : «...και της παρ. 7 του άρθρου 44».³⁶ Επίσης, η παρ. 4 (του ΚτΒ του 1987), μετά την τροποποίηση στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α'/ 8.7.1996) αριθμείται πλέον ως παρ. 5.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Η ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η πρώτη αναφορά στα πρακτικά της Βουλής, μετά τη μεταπολίτευση, για κατάθεση προτάσεως για σύσταση διακομματικής κοινοβουλευτικής επιτροπής για

³⁴ Τρόπος συζήτησης στην Ολομέλεια της Βουλής

³⁵ Αφορά την παράσταση των Βουλευτών στις συνεδριάσεις (υποχρεώσεις, αποζημίωση, παρακολούθηση των συνεδριάσεων από Βουλευτές που δεν είναι μέλη της Επιτροπής ή Υπουργούς, κ.ά.)

³⁶ Εδώ προστέθηκε ουσιαστικά η χορήγηση αποζημίωσης για τους Βουλευτές - μέλη των Επιτροπών αυτών

την εξέταση: «1. Του τρόπου συλλογής πληροφοριών για τους Έλληνες πολίτες από τις αστυνομικές αρχές και τις μυστικές υπηρεσίες, 2. Του θέματος των φακέλων των πολιτών που ακολουθούν και σφραγίζουν τη ζωή και την δραστηριότητά τους από της νηπιακής ηλικίας μέχρι του τάφου, 3. Δια το θέμα της εκτός υπηρεσίας οπλοφορίας και της εν υπηρεσία οπλοχρησίας των αστυνομικών οργάνων», έγινε από τον Βουλευτή Ηρακλείου, κ. Κ. Μπαντουβά, στις 31.5.1978. (Β΄ Περίοδος, Σύνοδος Α΄). Η εν λόγω Επιτροπή δεν συστάθηκε, εφόσον δεν αναφέρεται κάτι σχετικό στα πρακτικά της Ολομέλειας της Βουλής.

Η επόμενη φορά που γίνεται λόγος για διακομματικές κοινοβουλευτικές επιτροπές είναι το 1985. Συγκεκριμένα στις 11.12.1985³⁷ ο τότε Πρωθυπουργός, κ. Ανδρέας Παπανδρέου, ζήτησε, με επιστολές του προς τον Πρόεδρο της Βουλής, κ. Γιάννη Αλευρά, την σύσταση διακομματικών επιτροπών «**Για την διαμόρφωση πλαισίου αντιμετώπισης της τρομοκρατίας**» και «**Για τα θέματα τύπου**».

Σε συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής στις 12.12.1985 ο τότε Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κ. Κων/νος Μητσοτάκης, μιλά για αυτές τις διακομματικές επιτροπές, την ανάγκη κοινοβουλευτικού διαλόγου και την πρόθεση της Κυβέρνησης (με βάση τις δηλώσεις του τότε Πρωθυπουργού, κ. Ανδρέα Παπανδρέου) να αναβαθμίσει το ρόλο του Κοινοβουλίου.³⁸ Παρόμοια αναφορά γίνεται, δύο μήνες αργότερα, σε συνεδρίαση κατά την οποία ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, κ. Κων/νος Μητσοτάκης αναφέρεται στην εκκρεμότητα που αφορά την πρόταση της Κυβέρνησης για σύσταση των Διακομματικών Επιτροπών, με σκοπό την αναβάθμιση του Κοινοβουλίου.³⁹

Σε ομιλία του στην Ολομέλεια της Βουλής, στις 13.1.1986, ο Ανδρέας Παπανδρέου, μίλησε για τη νέα αυτή πρωτοβουλία.⁴⁰ Αναφέρει χαρακτηριστικά: «Ελπίδα μας είναι ότι εκεί θα επιδιωχθεί μία συμφωνία στις γενικές αρχές, που θα πρέπει να διέπουν ένα θέμα, όχι κατ' ανάγκη στις λεπτομέρειες. Είναι μια ελπίδα, αλλά σε κάθε περίπτωση, είτε υπάρξει αυτή η συμφωνία, είτε όχι, περιμένουμε τις προτάσεις – και δεν λέω πρόταση – αλλά προτάσεις – των επιτροπών πάνω στα

³⁷ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΝΑ΄ (11.12.1985), σ.2292

³⁸ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΝΒ΄ (12.12.1985), σσ. 2409-2410

³⁹ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΟΖ΄ (3.2.1986), σσ. 3762-3763

⁴⁰ Στην ομιλία του αυτή ο Ανδρέας Παπανδρέου αναφέρει πως ο τότε ΠτΒ, κ. Γ. Αλευράς, τον ενημέρωσε πως το 1948, υπήρξαν 2-3 ανάλογες περιπτώσεις, διακομματικών ή κοινοβουλευτικών επιτροπών, για συγκεκριμένο θέμα.

θέματα, τα οποία έχουμε προσδιορίσει. Και θέλω να διαβεβαιώσω τη Βουλή, ότι θα τις λάβουμε πάρα πολύ σοβαρά υπόψη, αν και βεβαίως δεν είναι δεσμευτικές».⁴¹

Κάπως έτσι ξεκίνησαν να συγκροτούνται οι Διακομματικές Κοινοβουλευτικές Επιτροπές των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ. Παραθέτουμε λοιπόν, στο Παράρτημα Α, λίστα με όλες τις Επιτροπές που συστάθηκαν ή αρχικά, τουλάχιστον, προτάθηκε η σύστασή τους.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Επειδή στα αρχεία των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής σώζονται τα πορίσματα 17 Επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα, αναφερόμαστε, ενδεικτικά, σε κάποια και όλα τα υπόλοιπα παρατίθενται στο Παράρτημα Β.

Στην Επιτροπή «Για τη μελέτη του προβλήματος των αστικών συγκοινωνιών της ευρύτερης περιοχής πρωτεύουσας» (1992), ακούστηκαν οι απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων και κατατέθηκαν προτάσεις και μελέτες, μεταξύ άλλων, από την ΓΣΕΕ, από το Τμήμα Γενικού Σχεδιασμού και τον Τομέα Συγκοινωνιακού Σχεδιασμού και Προγραμματισμού, από εκπρόσωπο των εργαζομένων στον ΟΑΣ, από τον Πρόεδρο και το Σωματείο Εργαζομένων ΕΑΣ, την ΚΕΔΚΕ (πρόταση Τρίτση), την ΤΕΔΚΝΑ, το ΤΕΕ, τον ΗΣΑΠ, τον ΗΛΠΑΠ, κ.λπ. Η Επιτροπή πρότεινε τροπολογίες και συμπληρώσεις του Ν.588/77 που στόχο είχαν το μηδενισμό του πρωτογενούς ελλείμματος και την μεταφορά της επιτελικής λειτουργίας του Σ.Α.Σ. στον Ο.Α.Σ.. Το πόρισμα της Επιτροπής ψηφίστηκε κατά πλειοψηφία, ενώ, παράλληλα, καταχωρήθηκαν και οι απόψεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ., του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και του Κ.Κ.Ε.. Δεν στάθηκε δυνατή η εύρεση κοινής γραμμής πολιτικής,⁴² αλλά, αξίζει να σημειώσουμε, πως εκείνο το χρονικό διάστημα η Κυβέρνηση Μητσοτάκη αποφάσισε να προβεί σε ιδιωτικοποίηση των αστικών

⁴¹ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΞΒ', (13.1.1986), σ.2981

⁴² Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη του προβλήματος των αστικών συγκοινωνιών της ευρύτερης περιοχής πρωτεύουσας»

λεωφορείων της Ε.Α.Σ. και υπήρξαν μεγάλες κινητοποιήσεις από συνδικαλιστικούς φορείς και εργαζομένους.⁴³

Η Επιτροπή για τη **«Μελέτη σε βάθος του προβλήματος των πυρκαγιών και την υπόδειξη τρόπων οργάνωσης και μέσων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους»** (1993), κατέθεσε πόρισμα το οποίο ψηφίστηκε ομόφωνα, ενώ, προσπάθησε να εμβαθύνει σε δύο βασικούς τομείς, την δασική ανάπτυξη και τη δασοπροστασία. Όπως τονίζεται, όμως, από τα μέλη της Επιτροπής, για την επίλυση των προβλημάτων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν και άλλοι τομείς δασικής πολιτικής. Την Επιτροπή απασχόλησαν, επίσης, οι αναδασώσεις, η ρύθμιση σχέσεων δάσους – βοσκής, το φυσικό περιβάλλον και η αποτελεσματική διαχείρισή του, κ.ά..⁴⁴

Η **«Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων»** (1994), μελέτησε 9 τομείς έρευνας. Αρχικά, εξέτασε τα προβλήματα του νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου και ασχολήθηκε με θέματα που αφορούν στην απονομή δικαιοσύνης. Στη συνέχεια επεδίωξε την καταγραφή της κατάστασης στις φυλακές τις χώρας μας και ερεύνησε τα προβλήματα που αφορούν στη θέσπιση ορθολογικού νομοθετικού πλαισίου και στην εφαρμογή της νομοθεσίας. Επίσης, ερεύνησε θέματα μεταϊδρυματικής μέριμνας, εξαρτησιογόνων ουσιών στις φυλακές, ενώ, ασχολήθηκε και με θέματα που αφορούν γυναίκες, ανήλικους και αλλοδαπούς κρατούμενους.⁴⁵ Τα μέλη της Επιτροπής ενέκριναν, ομόφωνα, το πόρισμα της.

Η Επιτροπή **«Για τη μελέτη και υποβολή προτάσεων σχετικά με βασικές πλευρές της θέσης της γυναίκας στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία»** (1995) δεν κατάφερε να καταθέσει κοινό πόρισμα και στο τελικό κείμενο ενσωματώθηκαν προτάσεις και επιφυλάξεις του Κ.Κ.Ε. και της κυρίας Φάνης Πάλλη – Πετραλιά, Βουλευτή που εκπροσωπούσε τη Ν.Δ.. Η Επιτροπή προέβη σε σύντομη επισκόπηση των προβλημάτων της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία, ενώ ασχολήθηκε, ειδικότερα με θέματα που αφορούν τη μετανάστευση, την υγεία, τη βία κατά των

⁴³ <https://www.protothema.gr/greece/article/1098958/andreas-kollas-oi-sugrouseis-to-xevrakoma-kai-ta-loipa-erga-kai-imeres-ton-stamoullokolladon-to-1992/>

⁴⁴ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των πυρκαγιών και την υπόδειξη τρόπων οργάνωσης και μέσων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους»

⁴⁵ Πόρισμα Επιτροπής «Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων»

γυναικών, την εκπαίδευση και την προώθηση της ισότητας. Όλα τα μέλη συμφώνησαν στην ανάγκη σύστασης μόνιμης επιτροπής για θέματα ισότητας των φύλων, ενώ υπήρξε ενημέρωση των μελών από την Υφυπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης, κυρία Μαρία Αρσένη, από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις καθώς και από Τμήματα Γυναικών των Κομμάτων.⁴⁶ Το 1996 συστάθηκε Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου η οποία, έκτοτε, συστήνεται, σε μόνιμη βάση, στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου.⁴⁷

Η Επιτροπή «Για τη μελέτη του προβλήματος των τροχαίων ατυχημάτων» (1996), μετά από την προσθήκη εναλλακτικών προτάσεων εκ μέρους των Κομμάτων, που ενσωματώθηκαν στο κείμενο, ενέκρινε, ομόφωνα, το πόρισμα που κατατέθηκε. Η Επιτροπή επεσήμανε την οξύτητα του προβλήματος και για τον λόγο αυτό, προτείνει δέσμη μέτρων, δράσεων και νομοθετικών ρυθμίσεων που πρέπει να αποτελέσουν την εθνική μας στρατηγική. Ειδικότερα, η Επιτροπή μελέτησε θέματα οδικής ασφάλειας στην Ε.Ε., σε αντιδιαστολή με τη θέση της Ελλάδας, ερεύνησε βασικές θέσεις και διαπιστώσεις και προέβη σε βασικές προτάσεις νομοθετικών ρυθμίσεων. Το έργο των μελών της Επιτροπής συνεπικουρούνταν από ομάδα εργασίας εμπειρογνομόνων που αποτελούνταν από εκπροσώπους αρμόδιων φορέων. Για την έκδοση του πορίσματος τα μέλη ενημερώθηκαν από τους αρμόδιους Υπουργούς.⁴⁸ Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην υλοποίηση μέρους των προτεινόμενων μέτρων της Επιτροπής από την πολιτική ηγεσία, πριν από την επίσημη υποβολή του πορίσματος στον Πρόεδρο της Βουλής.^{49,50}

⁴⁶ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και υποβολή προτάσεων σχετικά με βασικές πλευρές της θέσης της γυναίκας στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία»

⁴⁷ Αναλυτικότερα για τις Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές (άρθ. 43Α ΚτΒ) θα μιλήσουμε παρακάτω (Α.4)

⁴⁸ Δημόσιας Τάξης, ΠΕΧΩΔΕ, Μεταφορών και Επικοινωνιών καθώς και τον Υφυπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

⁴⁹ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη του προβλήματος των τροχαίων ατυχημάτων»

⁵⁰ Το 1996 πραγματοποιήθηκε η σύσταση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής οδικής ασφάλειας (Επιτροπή άρθρου 43^Α του ΚτΒ), η οποία, έκτοτε, συστήνεται σε μόνιμη βάση στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ: Η ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Σήμερα οι Διακομματικές Κοινοβουλευτικές Επιτροπές δεν γίνονται με την συχνότητα που γίνονταν παλαιότερα. Αυτό οφείλεται κυρίως, στο ότι το 1996 συστάθηκαν οι Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές. Πρόκειται για τις Επιτροπές του άρθρου 43^A που προστέθηκε στον Κανονισμό της Βουλής, με απόφαση της Ολομέλειας, στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' / 8.7.1996). Αφορά 10 Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές που συγκροτούνται στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου ή στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου.

Οι Επιτροπές αυτές είναι: Ειδική Μόνιμη Επιτροπή α) «Θεσμών και Διαφάνειας», β) «Ελληνισμού της Διασποράς», γ) «Προστασίας περιβάλλοντος», δ) «Έρευνας και τεχνολογίας», ε) «Ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου», στ) «Περιφερειών», ζ) «Οδικής ασφάλειας», η) «Κοινοβουλευτικής δεοντολογίας», θ) «Σωφρονιστικού συστήματος και λοιπών δομών εγκλεισμού κρατουμένων», ι) «Παρακολούθησης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου».⁵¹

Αναλυτικότερα, η «Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας» ασκεί κοινοβουλευτικό έλεγχο επί των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών⁵² και αξιολογεί κάθε χρήσιμο στοιχείο για την επεξεργασία προτάσεων που συμβάλλουν στη διαφάνεια της πολιτικής και δημόσιας ζωής της χώρας. Παράλληλα, ασκεί κοινοβουλευτικό έλεγχο στα ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) και στη δραστηριότητα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ).⁵³ Έχει τη δυνατότητα να καλέσει σε ακρόαση τον Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους του Συμβουλίου Επικρατείας, του

⁵¹ Οι Επιτροπές «θεσμών και διαφάνειας» και «Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας» συστήνονται και συγκροτούνται στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου και η λειτουργία τους εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της περιόδου. Οι υπόλοιπες από τις ανωτέρω Επιτροπές συστήνονται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου

⁵² Άρθρο 138^A του ΚτΒ

⁵³ Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 15 του Συντάγματος, κατά την οποία η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους, ενώ ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει.

Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τον Γενικό Επίτροπο Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον Γενικό Επίτροπο των διοικητικών Δικαστηρίων. Σημαντική είναι η εξουσία της όσον αφορά στη συλλογή εγγράφων και πληροφοριών και την κλήση και εξέταση προσώπων.⁵⁴ Στο τέλος κάθε συνόδου η Επιτροπή καταθέτει έκθεση στην Ολομέλεια της Βουλής που συζητείται σε ειδική συνεδρίαση, χωρίς τη διεξαγωγή ψηφοφορίας.⁵⁵

Επίσης, η «Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας» συγκαλείται ώστε να επιλέξει τον Διοικητή της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας,⁵⁶ ενώ, σε συνεννόηση με τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, παρουσιάζεται ενώπιον της Επιτροπής το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχων του Δικαστηρίου και η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να προτείνει ελέγχους (πέραν των προγραμματισμένων)⁵⁷ ή να ζητήσει να δοθεί προτεραιότητα σε άλλους, ιδίως αν αφορούν τα συστήματα δημόσιας διαχείρισης. Επιπρόσθετα, μπορεί να μετατραπεί σε εξεταστική Επιτροπή (με απόφαση της Ολομέλειας⁵⁸).

Η Επιτροπή «Ελληνισμού της Διασποράς» προωθεί την ανάπτυξη των δεσμών του ελληνικού λαού με τον απανταχού Ελληνισμό, συντονίζει τις δράσεις της Βουλής με το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού, ενώ μελετά τα προβλήματα των απόδημων Ελλήνων και συμβάλλει στην εξέλιξη των σχέσεων με ελληνικής καταγωγής μέλη άλλων κοινοβουλίων.

Η Επιτροπή «Προστασίας περιβάλλοντος» παρακολουθεί και αξιολογεί τις συνθήκες που επικρατούν στον τομέα του περιβάλλοντος και συμβάλλει συμβουλευτικά στη χάραξη της εθνικής στρατηγικής για την προστασία του. Παράλληλα, εκφράζει γνώμη για την ετήσια εθνική έκθεση καθώς και για άλλες εκθέσεις που κατατίθενται στη Βουλή, όσον αφορά στη μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών, κ.λπ.. Έχει τη δυνατότητα, για την πραγματοποίηση των στόχων της, να συνδέεται με ανάλογες δραστηριότητες άλλων κοινοβουλίων, ΜΚΟ, κρατικές οργανώσεις, οργανισμούς, κ.λπ., ενώ ενθαρρύνει την έρευνα και συνεργασία για την προστασία του περιβάλλοντος. Η εν λόγω Επιτροπή συγκροτεί την «Υποεπιτροπή

⁵⁴ Με βάση την εφαρμογή των άρθρων 146 και 147

⁵⁵ Με βάση την εφαρμογή του άρθρου 137

⁵⁶ Μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου

⁵⁷ Μέχρι τρεις κατά έτος

⁵⁸ Η απόφαση παίρνεται με βάση τα άρθρα 68 παρ. 2 του Συντάγματος και 144 και επομένων του ΚτΒ

υδατικών πόρων» που αντικείμενό της αποτελεί η παρακολούθηση και αξιολόγηση των υδατικών πόρων της χώρας, ενώ διερευνά και ζητήματα που σχετίζονται με την επάρκειά τους και την υποβολή προτάσεων για τη σωστή διαχείρισή τους.

Η Επιτροπή «Έρευνας και τεχνολογίας» παρακολουθεί και αξιολογεί τις εξελίξεις στους τομείς της τεχνολογίας και της επιστημονικής έρευνας, ενώ μελετά και ζητήματα βιοηθικής. Συμετέχει συμβουλευτικά στη χάραξη εθνικής στρατηγικής στους αντίστοιχους τομείς, ενώ έχει τη δυνατότητα, για την επίτευξη των στόχων της, να συνδέεται με ανάλογες δραστηριότητες άλλων κοινοβουλίων, οργανισμούς, ιδρύματα, κ.λπ. και να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Η Επιτροπή «Ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου», ερευνά και διατυπώνει προτάσεις για την προώθηση της αρχής της ισότητας των φύλων και της κατοχύρωσης της από τους κοινωνικούς θεσμούς, τη Διοίκηση και τους δημόσιους φορείς.⁵⁹ Παράλληλα, παρακολουθεί τα προβλήματα και τις ανάγκες της νεολαίας, υποβάλλει προτάσεις, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, προς κάθε αρμόδιο φορέα και έχει τη δυνατότητα να συνεργάζεται με άλλα κοινοβούλια και οργανισμούς για την προώθηση θεμάτων που αφορούν τους νέους, ενώ αξιολογεί και τις απόψεις που διατυπώνονται στις συνόδους της Βουλής των Εφήβων και τις προωθεί προς τους αρμόδιους Υπουργούς.

Η εν λόγω επιτροπή συνιστά «Υποεπιτροπή για τα θέματα ατόμων με αναπηρία» (ΑμΕΑ), η οποία καταγράφει και μελετά τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία και μεριμνά για την κατοχύρωση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στη ζωή και τα αγαθά της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού, ενώ υποβάλλει προτάσεις για τη συμπλήρωση και βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που βρίσκεται σε ισχύ.

Παράλληλα, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή «Ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του Ανθρώπου», μετά από ομόφωνη απόφαση των μελών της, στις 16.6.2016, συγκρότησε για πρώτη φορά ⁶⁰ «Υποεπιτροπή για την καταπολέμηση της Εμπορίας και της εκμετάλλευσης Ανθρώπων». ⁶¹ Η εν λόγω υποεπιτροπή,

⁵⁹ Όπως ορίζεται στα άρθρα 4 παρ. 2 και 116 παρ.2 του Συντάγματος

⁶⁰ Με την υπ' αρ. πρωτ. 9507/6471 απόφαση του ΠτΒ

⁶¹ Έκθεση της υποεπιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπων (Περίοδος ΙΖ' - Σύνοδος Β')

συγκροτείται έκτοτε σε κάθε νέα κοινοβουλευτική περίοδο⁶² και έχει σαν αντικείμενο την καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης των ανθρώπων. Οι προτάσεις της υποεπιτροπής υποβάλλονται στην Επιτροπή και διαβιβάζονται από τον ΠτΒ στη «Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης» και στους αρμόδιους Υπουργούς.

Η Επιτροπή «Περιφερειών» παρακολουθεί και ενημερώνει τη Βουλή για τον σχεδιασμό, τη λειτουργία και την εφαρμογή της περιφερειακής ανάπτυξης. Επίσης, συστήνει την «Υποεπιτροπή νησιωτικών και ορεινών περιοχών» που μελετά τα προβλήματα των περιοχών αυτών και προτείνει λύσεις για την αντιμετώπιση τους, ενώ, παράλληλα μελετά τρόπους για την βιώσιμη ανάπτυξη τους.

Η Επιτροπή «Οδικής ασφάλειας» διερευνά τα αίτια των τροχαίων ατυχημάτων και υποβάλλει προτάσεις προς τους αρμόδιους Υπουργούς για την οικοδόμηση εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Έργο της Επιτροπής «Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας» είναι η μελέτη των δικογραφιών επί αιτήσεων άρσης ασυλίας Βουλευτών και η σύνταξη Έκθεσης,⁶³ που κατατίθεται στην Ολομέλεια της Βουλής. Η Έκθεση της Επιτροπής έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και εισηγείται υπέρ ή κατά μιας άρσης ασυλίας, αλλά η τελική κρίση γίνεται από την Ολομέλεια της Βουλής. Επιπρόσθετα, η «Επιτροπή Δεοντολογίας», εφόσον κληθεί από τον ΠτΒ ή με την έγκριση του, έχει δικαίωμα να εισηγείται και να παρεμβαίνει δημόσια προστατεύοντας το κύρος των Βουλευτών και του κοινοβουλευτικού θεσμού.

Η Επιτροπή «Σωφρονιστικού συστήματος και λοιπων δομών εγκλεισμού κρατουμένων» μελετά και αξιολογεί το σωφρονιστικό σύστημα της χώρας. Έργο της αποτελεί η κατάθεση προτάσεων για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων, σε κάθε είδους δομές κράτησης, και η χάραξη στρατηγικής για τον εκσυγχρονισμό της σωφρονιστικής πολιτικής της χώρας.

Η Επιτροπή «Παρακολούθησης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου» ερευνά και αξιολογεί την εφαρμογή των αποφάσεων και τη συμμόρφωση της χώρας μας προς τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού

⁶² Με ομόφωνη απόφαση των μελών της και απόφαση του ΠτΒ

⁶³ Σύμφωνα με τα άρθρα 61 ή 62 του Συντάγματος

Δικαστηρίου, ενώ, παράλληλα, έχει τη δυνατότητα να συντάσσει ειδικές εκθέσεις που διαβιβάζονται, μέσω του ΠτΒ, στους αρμόδιους Υπουργούς και φορείς.

Όπως είναι φανερό οι Επιτροπές αυτές καλύπτουν μεγάλο θεματικό εύρος και η μόνιμη φύση τους βοηθά ώστε να καλύπτονται τα ζητήματα που προκύπτουν με βάση την επικαιρότητα ή γενικότερα θέματα που απασχολούν τους πολίτες και την Κυβέρνηση. Αν ρίξουμε μία ματιά στην προηγούμενη ενότητα, καταγραφής των Διακομματικών Επιτροπών που έχουν γίνει, είναι φανερό ότι οι Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές εισήχθησαν στον ΚτΒ για να καλύψουν θέματα για τα οποία συστήνονταν, επαναλαμβανόμενα, Επιτροπές των άρθρων 44 & 45 του ΚτΒ.

Οι Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές (άρθρο 43^A ΚτΒ) έχουν πολλά κοινά με τις Επιτροπές των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ. Έτσι, έχουν όλες διακομματικό Προεδρείο, συμβουλευτικό χαρακτήρα, ενώ στο τέλος της Κοινοβουλευτικής Συνόδου ή Περιόδου⁶⁴ καταθέτουν έκθεση, στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά και μπορεί να συζητηθεί σε ειδική συνεδρίαση, κατά την αρχή της επόμενης συνόδου.⁶⁵ Η έκθεση αποστέλλεται στον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος αναλαμβάνει να ενημερώσει σχετικά τους αρμόδιους Υπουργούς, φορείς, κ.λπ..

Η Βουλή των Ελλήνων δεν διαθέτει μηχανισμό που να επιβλέπει ή να παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής του πορίσματος (έκθεσης) των ανωτέρω Επιτροπών. Ο συμβουλευτικός χαρακτήρας των πορισμάτων δεν προϋποθέτει κάτι διαφορετικό. Το ίδιο ισχύει και για τις Επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (Επιτροπές των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ). Όμως και μόνο η απόφαση συγκρότησης Επιτροπής για κάποιο θέμα που απασχολεί τον πολιτικό κόσμο της χώρας, συνεπάγεται, ότι οι προτάσεις που θα κατατεθούν αποτελούν δυνατές λύσεις σε κάποιο ζήτημα και θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εφόσον έχουν διατυπωθεί μετά από ενδελεχή έλεγχο και έρευνα επι του θέματος στο οποίο αναφέρονται.

⁶⁴ Ανάλογα την Επιτροπή

⁶⁵ Με εφαρμογή του άρθρου 137, χωρίς διεξαγωγή ψηφοφορίας

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Η ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, τα πορίσματα των Επιτροπών αυτών δεν είναι δεσμευτικά. Αυτό αναφέρεται ρητά και στην πρόταση του τότε Πρωθυπουργού κ. Ανδρέα Παπανδρέου, σε ομιλία του στην Ολομέλεια της Βουλής, στις 13.1.1986: « ... Και θέλω να διαβεβαιώσω τη Βουλή, ότι θα τις λάβουμε πάρα πολύ σοβαρά υπόψη, αν και βεβαίως δεν είναι δεσμευτικές». Η πρόταση αυτή έγινε η αφορμή να εισαχθούν στον Κανονισμό της Βουλής, το 1987, τα άρθρα 44 και 45 που αναφέρονται στις εν λόγω Επιτροπές, ενώ, ο συμβουλευτικός χαρακτήρας τους αναφέρεται ρητά στην παρ. 2 του άρθρου 45 του ΚτΒ.

Η ίδια η υπόσταση του κοινοβουλευτικού ελέγχου, μέσω του οποίου προωθούνται οι κοινωνικές και πολιτικές διεκδικήσεις, απαιτεί τη συγχώνευση του εφικτού με το επιθυμητό. Η Κυβέρνηση αποτελεί εκφραστή του εφικτού, ενώ η αντιπολίτευση εκφράζει το επιθυμητό.⁶⁶

Ποιος ο λόγος ύπαρξης αυτών των Επιτροπών, αν δεν προτίθεται η εκάστοτε Κυβέρνηση να υλοποιήσει αυτά τα πορίσματα; Και για ποιον λόγο να μην είναι δεσμευτικά τα πορίσματα των εν λόγω Επιτροπών; Πολλές φορές έχει απασχολήσει, ακόμη και το σώμα της Ολομέλειας της Βουλής, αυτό το ερώτημα. Ανατρέχοντας στα πρακτικά της Ολομέλειας της Βουλής θα σταθούμε σε τρεις χαρακτηριστικές περιπτώσεις, οι οποίες αφορούν διαφορετικές, κάθε φορά, Κυβερνήσεις.

Η πρώτη είναι το 1993, επί Κυβερνήσεως Κων/νου Μητσοτάκη. Στην συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής, στις 28.1.1993,⁶⁷ η κυρία Μαρία Δαμανάκη, τότε Πρόεδρος του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου», απευθύνει ερώτηση στον Πρωθυπουργό για το κατά πόσο δεσμεύεται η Κυβέρνηση να υλοποιήσει το πόρισμα της «Διακομματικής Επιτροπής για τη Θράκη και το Ανατ. Αιγαίο».

⁶⁶ Μηναιίδης, Σ. (1990). *Ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος*. Αθήνα – Κομοτηνή: Έκδοση Αντ. Σάκκουλα, σ.96

⁶⁷ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΞΖ' (28.1.1993), σσ. 3424-3425

Ο τότε Πρωθυπουργός, κ. Κων/νος Μητσοτάκης απαντά με μία δέσμευση, ότι «μέσα στο 1993 το σύνολο των έργων που έχουν εξαγγελθεί, θα έχουν εξ' ολοκλήρου εκτελεσθεί». Στη συνέχεια αναφέρει λίστα έργων που έχουν ξεκινήσει και αναμένεται να ολοκληρωθούν, ενώ τονίζει, ότι όλα τα κόμματα πρέπει να μετέχουν στο πρόγραμμα της Θράκης, καθώς η Κυβέρνηση δεν θέλει να είναι κομματικό, αλλά εθνικό. Κλείνει λέγοντας πως η Κυβέρνηση προτίθεται να ακούσει τις απόψεις όλων των κομμάτων.

Η δεύτερη περίπτωση αφορά την Κυβέρνηση Ανδρέα Παπανδρέου. Σε συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής, στις 19.1.1994,⁶⁸ οι Βουλευτές, κ.κ. Γιάννης Κατσαρός, Στρατής Κόρακας και Αντώνης Σκυλλάκος απηύθησαν ερώτηση (αρ.πρωτ.1) προς την Κυβέρνηση (Υπουργείο Αιγαίου) για την υλοποίηση του πορίσματος της «Διακομματικής για τη Θράκη και τα νησιά του Αιγαίου».

Απάντησε, ως εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, ο Αναπληρωτής Υπουργός Αιγαίου, κ. Κώστας Σκανδαλίδης. Αναφέρει λοιπόν για το πόρισμα της Επιτροπής: «Το κείμενο αποτελεί συνολικό πλαίσιο πολιτικής που δεν είναι δυνατό να υλοποιηθεί από τη μια μέρα στην άλλη, αλλά θα απαιτήσει σημαντικό χρόνο για την υλοποίησή όλων των κατευθύνσεών του. Το αναπτυξιακό πρόγραμμα για την εξαιτία καλύπτει πολύ βασικές ανάγκες αυτού του πορίσματος που αφορούν την αναπτυξιακή πολιτική και είναι υπόθεση έργων υποδομής. Το πρόγραμμα ειδικών μέτρων είναι ένα διαφορετικό πρόγραμμα από το πόρισμα της Διακομματικής, όμως αναφέρει το πόρισμα ως ένα από τα βασικά στοιχεία που συντελούν στη δημιουργία του ειδικού καθεστώτος στην περιοχή». Τέλος, κλείνει αναφέροντας: «Πιστεύουμε ότι είμαστε στη συλλογιστική που έχει το πόρισμα της Διακομματικής».⁶⁹

Η τρίτη περίπτωση αφορά την Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Σημίτη. Τον Ιανουάριο του 1998, ο Βουλευτής της Ν.Δ., κ. Δημήτρης Σιούφας, κατέθεσε ερώτηση (αρ. πρωτ. 682/45/19.1.1998) προς τον Πρωθυπουργό και ζητά να πληροφορηθεί γιατί δεν αξιοποιεί τα πορίσματα των Διακομματικών Κοινοβουλευτικών Επιτροπών «Για το δημογραφικό», «Για τη μελέτη και υποβολή προτάσεων σχετικά με βασικές πλευρές της θέσης της γυναίκας στη σύγχρονη Ελληνική κοινωνία», «Για τη μελέτη του προβλήματος των τροχαίων ατυχημάτων»,

⁶⁸ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΜΓ' (19.1.1994)

⁶⁹ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΜΓ' (19.1.1994), σσ. 1628-1629

«Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των πυρκαγιών και την υπόδειξη τρόπων οργάνωσης και μέσων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους», «Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων».

Ο Πρωθυπουργός, κ. Κώστας Σημίτης απάντησε⁷⁰ πως η Κυβέρνηση και το «Π.Α.Σ.Ο.Κ.» δίνουν σημασία στην ύπαρξη κοινού πλαισίου και κατευθύνσεων, από όλα τα κόμματα, σε θέματα καθοριστικά και ιδιαίτερης σημασίας για τη χώρα και την πορεία της κοινωνίας. Αυτός είναι και ο λόγος που συμφώνησαν στην ύπαρξη αυτών των Επιτροπών και ψήφισαν τα πορίσματά τους, όπως λέει. «Ο συνάδελφος ισχυρίζεται ότι το αποτέλεσμα των Διακομματικών είναι μάταιο. Δεν συμφωνώ. Πολλά από τα οποία γίνονται βασίζονται σε σκέψεις αυτών των πορισμάτων ή εκτελούν αυτά τα πορίσματα, είναι μέσα στο πλαίσιο αυτών των κατευθύνσεων». Συνεχίζει, αναφέροντας ένα παράδειγμα μέτρων που υλοποιήθηκαν, με βάση το πόρισμα για το σωφρονιστικό σύστημα της χώρας και για τα τροχαία ατυχήματα και τονίζει πως οι Διακομματικές Επιτροπές καθορίζουν ένα γενικό πλαίσιο. Για την εφαρμογή μιας πολιτικής χρειάζονται περισσότερες αποφάσεις, όπως π.χ. πόροι ή προσλήψεις. Η Κυβέρνηση πρέπει να αντιμετωπίσει περισσότερες δεσμεύσεις, όπως π.χ. τη γενική οικονομική κατάσταση και για τον λόγο αυτό πρέπει να προχωρά με ρυθμούς που επιβάλλει η γενική κατάσταση της χώρας. Τέλος, κλείνει την απάντησή του λέγοντας: «Τα συμπεράσματα των Διακομματικών είναι συμπεράσματα για τις κατευθύνσεις μιας πολιτικής και αυτές τις κατευθύνσεις τις έχουμε υπόψη μας και τις παρακολουθούμε».

Συνεπώς, η εκάστοτε Κυβέρνηση, στην προσπάθεια υλοποίησης των πορισμάτων, οφείλει να συγκεράσει το εφικτό με το επιθυμητό. Η αντιπολίτευση, ως εκφραστής του επιθυμητού, ασκεί πίεση στην Κυβέρνηση για την εφαρμογή περισσότερων μέτρων που να οδηγούν στην άμεση υλοποίηση των εκθέσεων των Επιτροπών.

⁷⁰ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΞΖ', σσ. 4460-4461

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ «ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ»

Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται, διεξοδικότερα, η πιο πρόσφατη, «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης». Συγκεκριμένα, αναλύεται ο τρόπος σύστασης και συγκρότησης της Επιτροπής, καθώς και όλα τα σχετικά διαδικαστικά θέματα που την αφορούν, ενώ, ειδική μνεία γίνεται στις προτάσεις που κατατέθηκαν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα διαβούλευσης Gov.gr και στα πορίσματα που έχουν μέχρι σήμερα κατατεθεί στη Βουλή των Ελλήνων και αφορούν την εν λόγω περιοχή. Παράλληλα, μελετάται ο ρόλος της Επιτροπής αναφορικά με τα δύο βασικά ερευνητικά μας ερωτήματα και επισημαίνονται οι καινοτομίες που έφερε, όσον αφορά τη διαβούλευση και την παρακολούθηση υλοποίησης του πορίσματός της.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ «ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ»

Στο παρελθόν (1994) η Ακαδημία Αθηνών, και συγκεκριμένα το Κέντρο Ερεύνης της ελληνικής κοινωνίας, είχε εκπονήσει μελέτη για τις προκλήσεις και τις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής. Η έρευνα επικεντρώθηκε τόσο στην εθνική και γεωπολιτική σημασία της Θράκης όσο και στην οικονομική και κοινωνικοπολιτισμική της ανάπτυξη. Οι προτάσεις της ερευνητικής ομάδας καταλήγουν σε μία συνολική αναπτυξιακή πολιτική στην οποία περιλαμβάνονται έργα υποδομής, σύγχρονα συγκοινωνιακά και επικοινωνιακά δίκτυα (με στόχο την ένταξη της Θράκης στην ευρύτερη εθνική και γεωπολιτική περιοχή της χώρας), μέτρα για την εξωστρεφή και ταχεία οικονομική ανάπτυξη καθώς και μέτρα για την πληθυσμιακή ανάκαμψη της περιοχής.⁷¹

⁷¹ Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανίδης Λ., *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα 1994 Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας, Πρόλογος

Η «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης» συστάθηκε μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού, κ. Κυριάκου Μητσοτάκη. Συγκεκριμένα, ο Πρωθυπουργός, με επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Βουλής, κ. Κωνσταντίνο Τασούλα (13.7.2020) αναφέρει: «Ανταποκρινόμενος στο αίτημα των πολιτικών και κοινωνικών φορέων της Θράκης, επιθυμώ να σας καταθέσω την πρόταση για σύσταση Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής με στόχο την επεξεργασία προτάσεων για την ανάπτυξη της Θράκης. Στόχος είναι η Επιτροπή, εν όψει των αποφάσεων των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων της Ε.Ε., να έχει ολοκληρώσει το έργο της εντός έξι μηνών».

Η Διάσκεψη των Προέδρων, στις 16.7.2020, αποφάσισε ομόφωνα να εισηγηθεί στην Ολομέλεια της Βουλής την χωρίς συζήτηση αποδοχή της πρότασης, μη αποκλεισμένου του δικαιώματος των εκπροσώπων των Κ.Ο. να λάβουν τον λόγο για δύο λεπτά της ώρας ο καθένας, σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κανονισμού της Βουλής.⁷²

Το θέμα ήλθε στην Ολομέλεια της Βουλής στις 21.7.2020 και η πρόταση για τη συγκρότηση της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την ανάπτυξη της Θράκης» έγινε ομόφωνα δεκτή από το σώμα, χωρίς άλλη συζήτηση.

Ο Πρόεδρος της Βουλής, μετά απ' αυτό, εξέδωσε απόφαση για τη σύσταση και συγκρότηση της Επιτροπής στις 30.7.2020.

Η ανωτέρω Επιτροπή συγκροτήθηκε, σύμφωνα με τα άρθρα 44 και 45, σε συνδυασμό με τα άρθρα 31 παρ. 3⁷³ και 5⁷⁴ και 29 παρ. 5⁷⁵ του Κανονισμού της Βουλής, με την υπ' αρ. πρωτ. 9106/6207, από 24 Ιουλίου 2020, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, όπως συμπληρώθηκε με την υπ' αρ. πρωτ. 9245/6300, από 28 Ιουλίου 2020, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, και αποτελούνταν από 26 μέλη.⁷⁶

⁷² Πρακτικά Διάσκεψης των Προέδρων

⁷³ Η συγκρότηση των Επιτροπών γίνεται ανάλογα με τη δύναμη των Κ.Ο. και των ανεξαρτήτων Βουλευτών

⁷⁴ Ο αριθμός των μελών της επιτροπής μπορεί να αυξομειώνεται, με απόφαση του ΠτΒ, ώστε να διατηρείται η κατ' αναλογία εκπροσώπηση όλων των Κ.Ο.. Αυτό, δεν επηρεάζει την απόλυτη πλειοψηφία της Κ.Ο. η οποία διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στην Ολομέλεια της Βουλής

⁷⁵ Αφορά τη σύνθεση, συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του Τμήματος διακοπής της Βουλής

⁷⁶ Οι κ.κ. Χρήστος Δερμετζόπουλος, Αναστάσιος Δημοσχάκης, Δημήτριος Καιρίδης, Σταύρος Κελέτης, Όλγα Κεφαλογιάννη, Μακάριος Λαζαρίδης, Θεοδώρα (Ντόρα) Μπακογιάννη, Κωνσταντίνος Μπλούχος, Φωτεινή Πιπιλή, Θεόδωρος Ρουσόπουλος, Ευρυπίδης Στυλιανίδης, Σπυρίδων Τσιλιγγίρης, Αναστάσιος Χατζηβασιλείου και Διονύσιος Χατζηδάκης, εκπροσωπούσαν την Κ.Ο. της «Νέας Δημοκρατίας». Οι κ.κ. Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου, Θεοδώρα (Δώρα) Αυγέρη,

Μετά την διεξαχθείσα μυστική ψηφοφορία της 28^{ης} Ιουλίου 2020,⁷⁷ και σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 34 παρ. 4 και παρ. 5,⁷⁸ συγκροτήθηκε το Προεδρείο της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ως ακολούθως: Πρόεδρος εξελέγη η Βουλευτής, κυρία Θεοδώρα (Ντόρα) Μπακογιάννη, με 22 ψήφους (βρέθηκαν και 3 λευκά ψηφοδέλτια). Αντιπρόεδρος εξελέγη ο Βουλευτής, κ. Γεώργιος Κατρούγκαλος, με 22 ψήφους (βρέθηκαν και 3 λευκά ψηφοδέλτια). Γραμματέας εξελέγη ο Βουλευτής, κ. Ανδρέας Λοβέρδος, με 15 ψήφους (βρέθηκαν 9 λευκά και 1 άκυρο ψηφοδέλτια).

«ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ» - ΙΗ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(Διαδικαστικά)

Η «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης» δεν υπήρξε η μοναδική επιτροπή που ασχολήθηκε με τα προβλήματα της εν λόγω περιοχής. Το 1990 υπήρξε «Κυβερνητική Επιτροπή της Θράκης» που είχε συσταθεί μετά από πρωτοβουλία του τότε Πρωθυπουργού, κ. Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, υπό την προεδρία της κυρίας Βιργινίας Τσουδερού.

Κατά τη διάρκεια της Ζ΄ περιόδου, στη Σύνοδο Α΄, μετά από πρόταση της Κ.Ο. του ΠΑΣΟΚ, συστήθηκε «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή με αντικείμενο τη μελέτη των προβλημάτων των ακριτικών περιοχών της Θράκης και των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου». Αρχικά, Πρόεδρος της εν λόγω Επιτροπής υπήρξε η κυρία Βιργινία Τσουδερού, που στη συνέχεια αντικαταστάθηκε⁷⁹ από τον Βουλευτή, κ. Στέφανο Στεφανόπουλο. Αντιπρόεδρος της Επιτροπής ήταν ο Βουλευτής, κ. Στυλιανός Παπαθεμελής, ενώ Γραμματέας ήταν ο Βουλευτής, κ.

Αναστασία Γκαρά, Χουσεϊν Ζεϊμπέκ, Γεώργιος Κατρούγκαλος, Νικόλαος Φίλης και Δημήτριος Χαρίτου εκπροσωπούσαν την Κ.Ο. του «ΣΥ.ΡΙΖ.Α.». Οι κ.κ. Ανδρέας Λοβέρδος και Γεώργιος Παπανδρέου εκπροσωπούσαν την Κ.Ο. του «Κινήματος Αλλαγής». Ο κ. Ιωάννης Δελής συμμετείχε ως εκπρόσωπος του «Κ.Κ.Ε.», με αναπληρωματικό μέλος την κυρία Γαρυφαλλιά (Λιάνα) Κανέλλη. Ο κ. Κων/νος Μπούμπας εκπροσωπούσε την Κ.Ο. της «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ - Κυριάκος Βελόπουλος», ενώ η κυρία Σοφία Σακοράφα συμμετείχε ως εκπρόσωπος του «ΜΕΡΑ 25»

⁷⁷ Ψήφισαν 25 από τα 26 μέλη, καθώς υπήρξε και ένας απών.

⁷⁸ Ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών. Εάν δεν συναθρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία, γίνεται επανάληψη της ψηφοφορίας ανάμεσα στους δύο πρώτους σε ψήφους υποψηφίους και εκλέγεται αυτός που συγκέντρωσε την σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών. Η εκλογή του Αντιπροέδρου και του Γραμματέα της Επιτροπής απαιτεί, εξαρχής, την σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών.

⁷⁹ Μετά το διορισμό της στη θέση της Υφυπουργού Εξωτερικών, το 1991

Αλέξης Σεβαστάκης. Η Επιτροπή αυτή κατέθεσε το πόρισμα της κατά τη Β΄ Σύνοδο της Δ΄ Κοινοβουλευτικής περιόδου, στις 14 Φεβρουαρίου 1992, αφού πραγματοποίησε συνολικά 9 συνεδριάσεις.

Η «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης» είχε σαν βασικό της στόχο την αξιοποίηση της υψηλής ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και λοιπών εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων.

Η Ολομέλεια της Επιτροπής πραγματοποίησε, συνολικά, 14 συνεδριάσεις.⁸⁰ Αρχικά, ήταν προγραμματισμένο να καταθέσει την Έκθεσή της εντός έξι μηνών από τη συγκρότησή της (24.7.2020), αλλά λόγω της υγειονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του κορωνοϊού καθώς και των περιορισμών που τέθηκαν σε ισχύ, η Επιτροπή αναγκάστηκε να περιοριστεί σε διαδουκτικακές συσκέψεις, ενώ δεν στάθηκε εφικτό να πραγματοποιηθούν περισσότερες (εκτός από μία τον Οκτώβριο του 2020) επισκέψεις των μελών της Επιτροπής στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης.

Για τους παραπάνω λόγους η Επιτροπή έλαβε, μετά από ομόφωνες αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής, 3 παρατάσεις λειτουργίας.⁸¹ Τον Σεπτέμβριο του 2020, σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, τέθηκε σε λειτουργία η *Πλατφόρμα Διαβούλευσης* της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την ανάπτυξη της Θράκης». Η διαδικτυακή πλατφόρμα έμεινε σε λειτουργία για 3 μήνες (μέχρι 20 Νοεμβρίου 2020) και αποτέλεσε έναν σύγχρονο τρόπο επικοινωνίας με συλλόγους, φορείς, πολίτες, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, επιμελητήρια, κ.ά.. Με αυτό τον τρόπο δόθηκε η δυνατότητα, σε όλους όσους ενδιαφέρονταν, να καταθέσουν τις προτάσεις τους για την ανάπτυξη της περιοχής.

Τα μέλη της Επιτροπής, κατά την δεύτερη συνεδρίασή (στις 2.9.2020), αποφάσισαν τη συγκρότηση δύο θεματικών ομάδων εργασίας, που το έργο τους θα

⁸⁰ Συγκεκριμένα, κατά την Α΄ Σύνοδο της ΙΗ΄ Περιόδου, έγιναν 5 συνεδριάσεις. Στην Β΄ Σύνοδο της ΙΗ΄ Περιόδου πραγματοποιήθηκαν 6 συνεδριάσεις, ενώ στην Γ΄ Σύνοδο της ΙΗ΄ Περιόδου διεξήχθησαν 3 συνεδριάσεις

⁸¹ Η πρώτη ήταν τρίμηνη και πάρηκε στις 20.1.2021, η δεύτερη ήταν πεντάμηνη και αποφασίστηκε στις 21.4.2021 και η τρίτη ήταν δίμηνη και αποφασίστηκε στις 27.9.2021

συνεπικουρούνταν από δύο ομάδες ειδικών εμπειρογνομόνων.⁸² Έτσι η Επιτροπή «έσπασε» στα δύο και δούλεψε, παράλληλα, σε δύο θεματικούς άξονες. Ο πρώτος αφορούσε θεσμικά και διασυνοριακά θέματα και ο δεύτερος αναπτυξιακά. Το Προεδρείο, βεβαίως, είχε συμμετοχή και στις δύο ομάδες. Η κάθε ομάδα είχε έναν επικεφαλής, υπεύθυνο για τον συντονισμό, τον προγραμματισμό συναντήσεων σε Υπουργεία, την επεξεργασία των αντίστοιχων προτάσεων της πλατφόρμας διαβούλευσης και την συνεργασία με τους εμπειρογνώμονες που υποβοηθούσαν το έργο της Επιτροπής. Επικεφαλής της ομάδας Θεσμικών και Διασυνοριακών Θεμάτων ορίστηκε ο Βουλευτής, κ. Θεόδωρος Ρουσόπουλος. Επικεφαλής της ομάδας Αναπτυξιακών Θεμάτων ορίστηκε ο Βουλευτής, κ. Δημήτριος Καιρίδης.

Οι δύο ομάδες συνεδρίαζαν ξεχωριστά και πραγματοποίησαν συναντήσεις με Υπουργούς και Γενικούς Γραμματείς Υπουργείων, αλλά συνεδρίαζαν και σε Ολομέλεια, ώστε να ενημερώνονται όλα τα μέλη για την πορεία των εργασιών της κάθε ομάδας. Παράλληλα, το υλικό που παρήγαγε η κάθε ομάδα εργασίας (πρακτικά από Υπουργεία, ενημερωτικά σημειώματα, κ.λπ.) αποστέλλονταν σε όλα τα μέλη της Επιτροπής.

Τον Οκτώβριο του 2020 πραγματοποιήθηκε περιοδεία της Προέδρου της Επιτροπής, Βουλευτή κυρίας Θεοδώρας (Ντόρας) Μπακογιάννη και ολιγομελούς αντιπροσωπείας μελών της Διακομματικής Επιτροπής (λόγω πανδημίας), στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Στην περιοδεία αυτή πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με οργανισμούς, τοπικούς φορείς, Δημάρχους, τοπικούς συλλόγους, εμπορικά επιμελητήρια, εκπροσώπους της μειονότητας, εκπροσώπους της εκκλησίας, κ.λπ..

Η Επιτροπή υπήρξε πρωτοπόρα, στα μέχρι σήμερα δεδομένα των Διακομματικών Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, σε δύο κυρίως σημεία. Το πρώτο αναφέρθηκε παραπάνω και αφορά στην διαδικτυακή πλατφόρμα διαβούλευσης. Το δεύτερο, αναφορά του οποίου συναντούμε στο πόρισμα της Επιτροπής,⁸³ αφορά στη δημιουργία μηχανισμού επιφορτισμένου με την επίβλεψη της πορείας υλοποίησης του «Αναπτυξιακού Σχεδιασμού για την Ανατ. Μακεδονία - Θράκη». Η πρόταση

⁸² Οι εμπειρογνώμονες που συνεπικουρούσαν το έργο της Επιτροπής και βοήθησαν στην σύνταξη του πορίσματός της ήταν οι κ.κ. Αλέξανδρος Κοντός, Χρήστος Αυγουλάς, Δημήτρης Παπαγιαννίδης, Έλλη Τσιφόρου, Εμμανουήλ Σαραντίδης και Βασίλης Αμπαρτζίδης

⁸³ Πόρισμα «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», σσ. 6, 64

κατάθεσης έκθεσης προόδου, ανά διετία, προς τον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο και την Ολομέλεια του Ελληνικού Κοινοβουλίου, δημιουργεί μια σωστή πρακτική που θα βοηθήσει την πολιτεία να είναι συνεπής απέναντι στις δεσμεύσεις της και θα συμβάλλει στην αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου έναντι των πολιτών.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ GOV.GR

Συνοπτικό απόσπασμα των προτάσεων που κατατέθηκαν στην πλατφόρμα διαβούλευσης Gov.gr παρατίθενται στο Παράρτημα Γ.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΡΑΚΗ:

α. ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΗ «ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ» (1992)

Το πόρισμα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής «Για τη μελέτη των προβλημάτων των ακριτικών περιοχών της Θράκης και των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου» (1992), που κατέθεσε η Επιτροπή προς την Ολομέλεια της Βουλής, ψηφίστηκε ομόφωνα από όλα τα μέλη της. Αναφέρεται σε 9 βασικούς τομείς.

Ο πρώτος εξετάζει θεμελιώδεις αρχές. Με την συναίνεση όλων αποφασίστηκε ότι για να υπάρξει ανάπτυξη, θα πρέπει να υπάρχει μόνιμη εθνική αναπτυξιακή στρατηγική για τη Θράκη και το Ανατ. Αιγαίο. Η προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης δεν θα πρέπει να επικεντρωθεί μόνο σε έργα υποδομής, αλλά, παράλληλα, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα για την αύξηση των επενδύσεων και την ανάπτυξη μηχανισμών υποστήριξης του εγχείρηματος. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να αυξηθούν οι πόροι (κρατικοί και κοινοτικοί) και να αξιοποιηθεί η δημόσια και κοινωνική περιουσία.

Επόμενο τομέα αναφοράς αποτελούν οι εθνικές προτεραιότητες. Η περιοχή αποτελεί στόχαστρο της εξωτερικής απειλής αλλά δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε πως εκτός από εθνικό μας σύνορο αποτελεί και το φυσικό ανατολικό σύνορο της Ευρώπης. Η περιοχή έχει ιδιαιτερότητες που δυσχεραίνουν τις προσπάθειες που γίνονται για την ανάπτυξή της. Σημαντικό ζήτημα αποτελούν τα αυξημένα

λειτουργικά και μεταφορικά κόστη που συμβαδίζουν με την έλλειψη υποδομών και επικοινωνιών. Επιπρόσθετα, το δημογραφικό πρόβλημα, σε συνδυασμό με τον οικονομικό, αναπτυξιακό και πολιτιστικό ανταγωνισμό, που αποτελεί αντίκτυπο της διεθνοποίησης των αγορών, καθιστούν την ανάγκη ανάπτυξης της περιοχής επιτακτική ανάγκη και μόνιμη εθνική προτεραιότητα.

Η εθνική άμυνα αποτελεί βασική συνιστώσα της ανάπτυξης, ενώ, μακροχρόνια, η πολιτιστική μας ταυτότητα αποτελεί την άμυνα απέναντι στην εξωτερική απειλή. Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην παιδεία, την υγεία, τις υποδομές, την ενέργεια, κ.ά. Η ανταγωνιστική οικονομία, που συνεπάγεται παραγωγικές επενδύσεις, εκτός από βασικό μοχλό παραμονής του πληθυσμού στην περιφέρεια αποτελεί και κίνητρο μετεγκατάστασης, που βοηθά και στην αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.

Η συνεργασία της στρατιωτικής ηγεσίας με τους τοπικούς φορείς και η σωστή αξιοποίηση της εμπειρίας τους αποτελεί τον επόμενο βασικό στόχο. Ενώ, έμφαση δίνεται και στην πολιτιστική ταυτότητα και την ανάδειξη της ελληνικότητας της περιοχής. Η αναβάθμιση των Πανεπιστημίων και η αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής του τόπου.

Η περιφερειακή ανάπτυξη και η επιδίωξη ανταγωνιστικής τοπικής οικονομίας, μέσω ισόρροπης ανάπτυξης πλούσιων και φτωχών περιοχών, θα πρέπει να βασιστεί εξίσου στον παραγωγικό ιστό, την αγροτική οικονομία, τον ποιοτικό τουρισμό, τη βιομηχανία, τη βιοτεχνία, τη μεταποίηση, την ενίσχυση της κτηνοτροφίας, την εκμετάλλευση του άφθονου ορυκτού πλούτου. Παράλληλα, θα πρέπει να υπάρξει ενίσχυση των προσπαθειών μετεγκατάστασης πληθυσμών, ώστε, να διευρυνθεί ο παραγωγικός ιστός και να αντιμετωπιστεί το δημογραφικό πρόβλημα.

Ειδική μνεία γίνεται σε σημαντικά έργα υποδομής. Ενδεικτικά αναφέρονται αυτοκινητόδρομοι, εκσυγχρονισμός και επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου, διεθνοποίηση του λιμένα Αλεξανδρούπολης, εκσυγχρονισμός τελωνείων, ενίσχυση και επέκταση του αερολιμένα Αλεξανδρούπολης, σύνταξη Κτηματολογίου Θράκης, αρδευτικό δίκτυο, επέκταση αγωγού φυσικού αερίου, εκσυγχρονισμός τηλεπικοινωνιών, βελτίωση τουριστικών υποδομών, δημιουργία μουσείων και

ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων, κατασκευή πανεπιστημιακού νοσοκομείου στην Αλεξανδρούπολη, αποπεράτωση πανεπιστημιούπολεων σε Ξάνθη και Κομοτηνή.

Στη συνέχεια, γίνεται λόγος για μέτρα οικονομικής πολιτικής και εξεύρεση πόρων χρηματοδότησης. Αναφέρεται το Αναπτυξιακό πρόγραμμα Θράκης και τα κοινοτικά κονδύλια, ενώ, προτείνεται και η θέσπιση κινήτρων για την ενίσχυση της γεωργίας, της αλιείας, της κτηνοτροφίας, της βιοτεχνίας, της μεταποίησης, του τουρισμού, κ.ά.. Υποδεικνύεται η τροποποίηση του αναπτυξιακού νόμου, ώστε να ενισχυθούν οι μεγάλης κλίμακας επενδύσεις σε πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και αναφέρονται ευνοϊκά μέτρα τιμολογιακής πολιτικής, αύξηση εξαγωγικών κινήτρων, κ.λπ..

Παράλληλα, προτείνεται θεσμική πολιτική για ενίσχυση της ανάπτυξης, π.χ. αναβάθμιση Υπουργείου Μακεδονίας – Θράκης, δημιουργία αποκεντρωμένων υπηρεσιών, δημιουργία κινήτρων για παραμονή υπαλλήλων σε παραμεθόριες περιοχές, θέσπιση αναγκαστικού διαστήματος παραμονής, κ.λπ..

Η κοινωνική συνοχή αποτελεί, επίσης, πρωταρχικό στόχο της πολιτείας. Έτσι, αναφέρεται πολιτική για τις θρησκευτικές μειονότητες και τονίζεται η ισονομία και ισοπολιτεία καθώς και ο πλήρης σεβασμός της Συνθήκης της Λωζάνης και της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΔΑΣΕ). Προτείνεται η ίδρυση Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών και τονίζεται πως πρέπει να δρομολογηθεί εκστρατεία διαφώτισης της κοινής γνώμης και πάταξης της παραπληροφόρησης, ενώ αναφορά γίνεται και στο δίκτυο αναμεταδόσεων των ελληνικών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών που θα πρέπει να βελτιωθεί, ώστε να υπάρξει πρόσβαση σε αυτό ακόμη και απ' το πιο απομακρυσμένο σημείο των παραμεθόριων περιοχών.

Στον επίλογο του πορίσματος τονίζεται πως η εισήγηση της Επιτροπής υπήρξε ομόφωνη και θα πρέπει ο πολιτικός κόσμος να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα που θα επιτρέψουν την εφαρμογή του.

β. ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ» (2021)

Σχεδόν 30 χρόνια μετά το πρώτο πόρισμα για την περιοχή, στο πόρισμα της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης»

παρατηρούμε αρκετές ομοιότητες στα μέτρα που προτείνονται για την περιοχή. Η πρόσφατη Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή εξέδωσε το πόρισμα της τον Δεκέμβριο του 2021. Το πόνημα που τιτλοφορείται «Στρατηγικός Αναπτυξιακός Σχεδιασμός Αν. Μακεδονίας – Θράκης» αποτελεί σύνθεση προτάσεων και υλικού που συγκεντρώθηκε από την πλατφόρμα διαβούλευσης,⁸⁴ επιστημονικές και στατιστικές μελέτες, εκθέσεις και αρχεία από την ακρόαση φορέων, επισημάνσεις από συναντήσεις με αρμόδιους Υπουργούς και Γεν. Γραμματείς, καθώς και προτάσεις των ειδικών εμπειρογνομόνων που συνεπικουρούσαν το έργο της Επιτροπής καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της.

Το πόρισμα χωρίζεται σε πέντε βασικούς άξονες δράσης. Ο πρώτος αναφέρεται στην ανάγκη επανασχηματισμού του πρωτογενή τομέα της περιοχής, με έμφαση στην ενδυνάμωση της δυναμικής ανάπτυξης του παραγωγικού μοντέλου. Έτσι, μεταξύ άλλων, προτείνεται η ανάπτυξη δενδρωδών καλλιεργειών, ο μετασχηματισμός της συμβατικής κτηνοτροφίας σε βιολογική, η επιδότηση του μεταφορικού κόστους των επιχειρήσεων στον πρωτογενή τομέα, ο εκσυγχρονισμός των αρδευτικών δικτύων, η θεσμοθέτηση πιστοποιημένων γεωργικών συμβούλων επιφορτισμένων με το έργο της πληροφόρησης των αγροτών για νέες τεχνολογίες, μεθόδους καλλιέργειας και νέα συστήματα διαχείρισης αγρών (γεωργία «ακριβείας»), η κατασκευή φραγμάτων (Ιασμος, Νευροκόπι), η ανάπτυξη ποιοτικής κτηνοτροφίας και γεωργίας μέσω διασύνδεσης του πρωτογενούς τομέα με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, η θέσπιση κινήτρων για παραγωγή και επεξεργασία βιώσιμων πρώτων υλών χειροτεχνίας (μετάξι, μαλλί), κ.ά.

Ο δεύτερος άξονας περιγράφει την ανάγκη ενεργειακής και περιβαλλοντικής αναβάθμισης καθώς και τον εκσυγχρονισμό του δικτύου υποδομών. Προτεραιότητα, για μια οικονομικά ανταγωνιστική αγορά ενέργειας, θα πρέπει να αποτελέσει η αναβάθμιση του ενεργειακού δικτύου και η ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας των μεταφορών στην περιοχή.⁸⁵ Επιπρόσθετα, τονίζεται η ανάγκη ήπιων παρεμβάσεων (με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση) για την προστασία των παρθένων δασών Ροδόπης και Ελατίας και των υδροβιότοπων στον Έβρο και στο Δέλτα του Νέστου, ενώ κρίνεται απαραίτητη η κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων στον Έβρο και η επιδίωξη

⁸⁴ Αξίζει να σημειωθεί πως είναι η πρώτη φορά που γίνεται κάτι αντίστοιχο στο πλαίσιο Κοινοβουλευτικής Επιτροπής

⁸⁵ Μέσω του εκσυγχρονισμού του οδικού, σιδηροδρομικού, ακτοπλοϊκού και αεροπορικού δικτύου μεταφορών

διακρατικής συμφωνίας, με την Τουρκία και τη Βουλγαρία, για τη διαχείριση των υδάτων.

Επισημαίνεται, η σημασία της μείωσης του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας και η σπουδαιότητα δημιουργίας Μεταποιητικών Επιχειρήσεων στον τομέα της ενέργειας, με χρηματοδότηση π.χ. από την αναπτυξιακή τράπεζα, ενώ η αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου και η στήριξη επενδύσεων φυσικού αερίου και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, καθώς και η δημιουργία αιολικών πάρκων, σύγχρονων τεχνολογιών ηλιακών συστημάτων, αξιοποίησης γεωθερμίας, βιομάζας, βιοαερίου, κ.ά., θα πρέπει να αποτελέσει τομέα προτεραιότητας σε συνδυασμό με την δημιουργία κινήτρων και ειδικού πλαισίου ενισχύσεων και επιδοτήσεων. Παράλληλα, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα φορολογικά ή άλλου τύπου για την ανάπτυξη της ηλεκτροκίνησης, την υλοποίηση κυκλικής οικονομίας, την μείωση του κόστους ενέργειας στη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις μεταποίησης.

Τέλος, ειδική μνεία γίνεται και στην ανάγκη επίλυσης, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, του κτηριακού ζητήματος σε Ιεροσπουδαστήρια (κυρίως της Ξάνθης) και μειονοτικά σχολεία.

Στον τρίτο άξονα δράσης τονίζεται η ανάγκη τροποποίησης του επενδυτικού, εργασιακού και οικονομικού προτύπου, ώστε να οδηγηθεί η περιοχή σε μια καινοτόμα και βιώσιμη ανάπτυξη. Για το σκοπό αυτό προτείνονται η επιβολή φοροαπαλλαγών και κινήτρων, η επικαιροποίηση του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, η αλλαγή του Αναπτυξιακού Νόμου,⁸⁶ η επιδότηση επιχειρήσεων που υιοθετούν κυκλική οικονομία και πράσινη πολιτική, η επιδότηση του μεταφορικού, ενεργειακού ή ακόμα και μισθοδοτικού κόστους για τις επιχειρήσεις της περιοχής, η παροχή κινήτρων και υποστήριξης για τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και τη διασύνδεσή τους με κέντρα έρευνας και καινοτομίας καθώς και για τη νεοφυή και νεανική επιχειρηματικότητα, για τις εταιρείες που παράγουν καινοτομία (μέσω R&D προγραμμάτων). Επίσης, προτείνεται ειδικό καθεστώς φοροαπαλλαγών (ΦΠΑ ή τελών εισαγωγής) για πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται στον ερευνητικό τομέα.

⁸⁶ Η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει κεφαλαιακή ενίσχυση έναντι των αφορολόγητων αποθεματικών

Παράλληλα, υποδεικνύεται η δημιουργία ενός είδους «τεχνολογικής πανεπιστημιούπολης», με κέντρο το Πολυτεχνείο του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, η οποία θα υποστηρίζει τεχνολογικά επιχειρήσεις «έξυπνης εξειδίκευσης», ενώ, έμφαση θα πρέπει να δοθεί και σε προγράμματα μηχανικής με εφαρμογές στον αγροτικό τομέα.

Επιπρόσθετα, η προσέλκυση νέων φοιτητών, ερευνητών και διδασκόντων σε ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα της περιοχής και η δημιουργία, στήριξη και ενίσχυση της «Δια βίου μάθησης» και των προγραμμάτων κατάρτισης δεξιοτήτων, συνεπικουρούμενη από την ενίσχυση της παρουσίας μειονοτικών φοιτητών στα ελληνικά πανεπιστήμια, θα πρέπει να ενδυναμωθεί με την δημιουργία καθεστώτος ειδικής ποσόστωσης και συγκεκριμένων κριτηρίων.

Τέλος, ειδική μνεία γίνεται στην εξασφάλιση ψηφιακής συνδεσιμότητας και τη διάχυση υπηρεσιών υπερυψηλής ταχύτητας με την ταυτόχρονη αναβάθμιση των σταθερών δικτυακών υποδομών καθώς και των υπηρεσιών των δημοσίων φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ο τέταρτος άξονας δράσης του πορίσματος αναφέρεται στη δημιουργία ενός δυναμικού οικοσυστήματος κοινωνικής, πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό προτείνεται δέσμη μέτρων για την παραμονή αλλά και τη δημογραφική ενίσχυση του πληθυσμού. Μεταξύ άλλων αναφέρεται η δημιουργία παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων (μειονοτικών και μη), η ίδρυση ολοήμερων σχολείων, η παροχή στέγασης σε πολίτες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, η αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού υγειονομικών μονάδων, η επιδότηση κατοικίας στο Βόρειο Έβρο (Διδυμότειχο και Ορεστιάδα), η λήψη ευνοϊκών μέτρων στις διαδικασίες πρόσληψης στο δημόσιο (για την περιοχή), ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και αυτά της μειονότητας, η επίλυση του θέματος των τίτλων ιδιοκτησίας, ο εκσυγχρονισμός του Νόμου 1920/1991,⁸⁷ η οργάνωση πιλοτικού προγράμματος για τη συνύπαρξη πολιτισμών στη Θράκη, η οργάνωση αναπτυξιακού – πολιτιστικού σχεδίου για την Ξάνθη, τη Ροδόπη και τον Έβρο, καθώς και η επένδυση στη

⁸⁷ Αφορά στη ρύθμιση του πλαισίου ανάδειξης Μουφτή και Τοποτηρητή καθώς και τη Διαχειριστική Επιτροπή Μουσουλμανικής Περιουσίας (ΔΕΜΠ) (Καταργήθηκε στις 30.7.2022 με το Άρθρο 162 του Νόμου 4964/2022)

θρακιώτικη χειροτεχνία, τα οποία θα στηρίζονται στο έργο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού «Ο πολιτισμός ως μοχλός Ανάπτυξης».⁸⁸

Σημαντική επίσης ώθηση δίνεται στον πολιτιστικό τομέα της περιοχής, με την πρόταση ολοκλήρωσης των Μουσείων Αλεξανδρούπολης και Σαμοθράκης, την αξιοποίηση του Μεγάλου Μουσικής Κομοτηνής, την ανάδειξη των ανασκαφών Δοξαπάρας, την ολοκλήρωση της ανέγερσης του Τεμένους Βαγιαζήτ και την καταγραφή παραδοσιακών τραγουδιών Ρομανί και Πομάκων, για την συνοχή και διατήρηση της γλωσσικής και πολιτιστικής ιστορίας. Συμπληρωματικά, προτείνεται η στήριξη και ανάπτυξη του σχεδιαστικού τομέα για μεταξωτά στο Σουφλί, ενώ η ανάδειξη του brand name «Θράκη», τόσο ως τόπου προέλευσης επώνυμων ποιοτικών προϊόντων, όσο και ως τουριστικού προορισμού, θα βοηθήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής.

Τέλος, ο πέμπτος άξονας δράσης μιλά για την παρουσία της «Θράκης», ως brand name, σε διαπεριφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία. Προτείνεται η σωστή χρησιμοποίηση της ακριτικότητας της περιοχής και η μετατροπή της σε σταυροδρόμι διαπολιτισμικότητας και διαθρησκευτικότητας, ενώ η ειρηνική συνύπαρξη των κατοίκων θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο της ενωμένης Ευρώπης. Για τους σκοπούς αυτούς υποδεικνύεται η δημιουργία γραφείου διασύνδεσης της Περιφέρειας Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης στις Βρυξέλλες, για τον καλύτερο συντονισμό δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης και τη διασύνδεση των περιφερειακών δομών με εθνικές, πιο έμπειρες δομές, για τη διευκόλυνση μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε ποιοτική υποστήριξη. Παράλληλα, η αύξηση της συμμετοχής περιφερειακών επιχειρήσεων σε οικονομικές αποστολές και εξαγωγικές πιστώσεις του Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ) και η δημιουργία τριμερούς οργανισμού συνεργασίας και διαλόγου με την Βουλγαρία και την Τουρκία, που θα δραστηριοποιείται στα νότια Βαλκάνια, καθώς και η αξιοποίηση των προγραμμάτων INTERREG της Ε.Ε. θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντική βοήθεια στην προώθηση της ανάπτυξης της περιοχής.

Επιπρόσθετα, η ανάπτυξη διακρατικών σχέσεων και συμφωνιών και η δημιουργία διασυνοριακών διαδρόμων, η προώθηση του διασυνοριακού τουρισμού, μέσω της αξιοποίησης οθωμανικών και βυζαντινών μνημείων, ο εκσυγχρονισμός των

⁸⁸ Το έργο έχει ήδη εγκριθεί και έχει ενταχθεί στα προγράμματα του Ταμείου Ανάκαμψης

τελωνείων, μέσω της δημιουργίας «Κέντρων Εξυπηρέτησης Εξαγωγέων» και απλούστευσης διαδικασιών, για την ταχύτερη εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων με σημαντικές εξαγωγικές ροές, καθώς και η αναβάθμιση του μεθοριακού σταθμού της Νυμφαίας,⁸⁹ μπορούν να συμβάλλουν στην αλλαγή της γενικότερης εικόνας της περιοχής.

Το πόρισμα της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», παρά το κλίμα συναίνεσης και τις προσπάθειες της Προέδρου της Επιτροπής, Βουλευτή, κυρίας Θεοδώρας (Ντόρας) Μπακογιάννη, δεν ψηφίστηκε ομόφωνα από όλα τα μέλη της Επιτροπής. Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ, το Κ.Κ.Ε. και το ΜέΡΑ 25 κατέθεσαν δικές τους προτάσεις, που καταχωρίστηκαν στο δεύτερο μέρος του πορίσματος και αποτελούν τις γνώμες της μειοψηφίας. Το Κίνημα Αλλαγής, μέσω της πολιτικής δήλωσης του Γραμματέα της Επιτροπής, Βουλευτή, κ. Ανδρέα Λοβέρδου, καταψήφισε το Πόρισμα αλλά επεσήμανε: «Σε περίπτωση που το πόρισμα είχε κατατεθεί σε δύο τμήματα θα ψηφίζαμε στα αναπτυξιακά, όπως είχαν διαμορφωθεί με τη συμμετοχή μας».

Στην τελευταία συνεδρίαση της Επιτροπής (23.11.2021), που πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα της Ολομέλειας της Βουλής, η Πρόεδρος της Επιτροπής σχολίασε το πόσο πιο ικανοποιημένη θα ένιωθε εάν η Επιτροπή είχε καταλήξει σε ένα κοινό πόρισμα, αλλά σημείωσε πως «η κατάθεση προτάσεων από πολλές πολιτικές δυνάμεις είναι κέρδος, εφόσον η ουσία της δημοκρατίας είναι η πολυφωνία και η δυνατότητα να ακουστούν διαφορετικές προσεγγίσεις, πάντα προς όφελος της χώρας και των πολιτών». Επίσης, επεσήμανε πως «οι προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ, κατά 60% περίπου, εμπεριέχονται στο πόρισμα της Επιτροπής, ενώ το υπόλοιπο 40% αποτελεί αναφορά στις πολιτικές του παρελθόντος». Τόνισε επίσης πως «για πολιτικούς, ενδεχομένως και κομματικούς λόγους, δεν ψηφίζεται κοινό πόρισμα, αλλά επί της ουσίας οι ευρύτερες πολιτικές είναι κοινές και απηχούν το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων».⁹⁰

⁸⁹ Σταθμός εξαιρετικά σημαντικός για μετακινήσεις από και προς την Βουλγαρία και τη Ρουμανία

⁹⁰ Πρακτικά συνεδριάσεων της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης»

Εν κατακλείδι, το πόρισμα της Επιτροπής εγκρίθηκε από την πλειοψηφία, με 14 ψήφους υπέρ και η Πρόεδρος της Επιτροπής επεσήμανε πως το τελικό πόρισμα συμπεριλαμβάνει πάρα πολλές ιδέες, όλων των πολιτικών κομμάτων.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ «ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ» ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ, ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης» συστάθηκε κυρίως για την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης (2020) και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων, εθνικών και ευρωπαϊκών. Η περιοχή καταλαμβάνει την τελευταία θέση, όσον αφορά στον μέσο όρο εισοδήματος της χώρας.⁹¹ Παράλληλα, ιδιαιτερότητες όπως ο παραμεθόριος και πολυπολιτισμικός χαρακτήρας της και η γειτνίαση τόσο με την μοναδική χώρα σύνορο μας με την Ε.Ε. όσο και με την Τουρκία, μπορούν, αν αξιοποιηθούν σωστά, να αποτελέσουν πλεονεκτήματα ώστε η περιοχή να επιτύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Η Επιτροπή συστάθηκε καθώς καμία από τις Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές δεν θα μπορούσε να καλύψει τη στοχοθεσία και τον σχεδιασμό της πολιτικής που απαιτείται ώστε η περιοχή να βελτιώσει θεμελιώδεις τομείς που την κρατούν δέσμια αναπτυξιακής καθυστέρησης. Βασικοί στόχοι για την ανάπτυξη της, όπως αποτυπώνεται και στο πόρισμα της Επιτροπής, θα πρέπει να είναι: η βελτίωση της ελκυστικότητάς της για κατοίκηση, για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, για οικονομική ανάπτυξη, για αξιοποίηση της διασυνοριακότητας. Παράλληλα, σε θεσμικά θέματα απαιτείται: η ανάδειξη της πολυπολιτισμικότητας, η επίλυση ζητημάτων της μειονότητας, η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης, ο σεβασμός της θρησκευτικής ελευθερίας, η ρύθμιση του θέματος των βακουφικών περιουσιών, η παρακολούθηση και επέκταση μέτρων θετικής διάκρισης καθώς και η επίλυση του θέματος τίτλων ιδιοκτησίας.

Η Επιτροπή κατέθεσε το πόρισμά της στον ΠτΒ και η συζήτηση επί της Εκθέσεως της Επιτροπής διεξείχθη σε Ειδική ημερήσια διάταξη στην Ολομέλεια της

⁹¹ Με κατα κεφαλήν ΑΕΠ στα 11.432 ευρώ για το έτος 2016

Βουλής, στις 6 Απριλίου 2022. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης ακούστηκαν οι απόψεις όλων των κομμάτων και αναφέρθηκε πως κάποιες προτάσεις του πορίσματος έχουν αρχίσει, ήδη, να υλοποιούνται. Για τον λόγο αυτό, μεγαλύτερη βαρύτητα θα πρέπει να δώσουμε σε όσα ανακοίνωσε η Κυβέρνηση, μέσω των εκπροσώπων της, κ.κ. Άγγελου Συρίγου (πρώην Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων), Νικόλα Γιατρομανωλάκη (πρώην Υφυπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού), Ιωάννη Βρούτση (πρώην Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων) και Νικολάου Παπαθανάση (πρώην Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων).

Ο κ. Άγγελος Συρίγος ανέφερε πως, ήδη, εκπονούνται μελέτες (με τη βοήθεια της Περιφέρειας) ώστε να χτιστεί η νέα Πανεπιστημιούπολη Διδυμοτείχου. Σε συνεργασία με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης θα δημιουργηθεί Τμήμα Ψυχολογίας στο Διδυμότειχο και Τμήμα Εργοθεραπείας στην Κομοτηνή. Ενώ, παράλληλα, δημιουργούνται φοιτητικές εστίες, νέες υποδομές και επέκταση του τεχνολογικού campus, με επίκεντρο την Πολυτεχνική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, ώστε να υπάρξει υποστήριξη των επιχειρήσεων και βιομηχανιών της περιοχής. Τέλος, δεν παρέλειψε να αναφερθεί σε όσα έχει επιτύχει η μειονότητα με την ειδική ποσόστωση 0,5% του ν. 2525/1997 για την επιπλέον εισαγωγή στο Δ.Π.Θ., καθώς και τη μεγαλύτερη, πλέον, συμμετοχή των γυναικών, αποτέλεσμα της πολιτικής ισονομίας και ισοπολιτείας που εφαρμόζεται.⁹²

Ο κ. Νικόλας Γιατρομανωλάκης ανέφερε πως το Υπουργείο Πολιτισμού έχει προχωρήσει, ήδη, σε σειρά κινήσεων που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη της περιοχής. Έτσι, αντιμετωπίζει πλέον την χειροτεχνία σαν μια ζώσα οικονομική δραστηριότητα και όχι σαν μοντέλο μουσειακής προσέγγισης (όπως ίσχυε μέχρι πρόσφατα), ενώ, παράλληλα, προχωρά σε μεταρρυθμίσεις σε σχέση με τα εργασιακά και ασφαλιστικά του πολιτιστικού τομέα. Ο Υπουργός τόνισε πως η χώρα μας είναι από τις λίγες που έχουν εντάξει τον πολιτισμό στο εθνικό τους πρόγραμμα⁹³ και έτσι έχουμε εξασφαλίσει μισό δις ευρώ για επενδύσεις και δράσεις σε τομείς όπως ο ψηφιακός μετασχηματισμός του πολιτισμού, η χειροτεχνική επιχειρηματικότητα, η ανάπτυξη δεξιοτήτων για τους επαγγελματίες, οι πολιτιστικές διαδρομές, η αξιοποίηση των αρχαιολογικών μνημείων, η πολιτιστική συνταγογράφηση, κ.ά.. Παράλληλα, το Υπουργείο έχει εξασφαλίσει επιπλέον 85 εκατομμύρια ευρώ για ειδικά

⁹² Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΡΔ' (6.4.2022), σ. 11339

⁹³ Στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

προσδιορισμένο έργο που αφορά στην περιοχή. Έτσι, μεταξύ άλλων, σχεδιάζονται αναπτυξιακά πολιτιστικά σχέδια για τη δημιουργία brand για κάθε μία από τις πόλεις της Περιφέρειας. Επιπρόσθετα, σχεδιάζονται πολιτιστικές διαδρομές που θα συνδέουν στοιχεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και δράσεις σύγχρονης δημιουργίας, μέσω ενιαίων αφηγημάτων, ενώ ταυτόχρονα προτεραιοποίηση δίνεται στην ανάδειξη και αποκατάσταση των αρχαιολογικών μας χώρων, μνημείων, κάστρων, ναών, κ.λπ.. Ταυτόχρονα, η επένδυση στην χειροτεχνική παράδοση της Θράκης, μέσω του εκσυγχρονισμού του οικονομικού μοντέλου, θα οδηγήσει σε ανάδειξή της σε βασική μορφή απασχόλησης για την περιοχή, ενώ, επίσης, η επένδυση σε πολιτιστικούς θεσμούς και η αξιοποίηση, ήδη, υπαρχόντων πολιτιστικών υποδομών, είναι βέβαιο ότι θα αποτελέσουν πόλο έλξης και ανάπτυξης.⁹⁴

Αναλυτικότερα, ο Υπουργός ανέφερε πως στόχο αποτελεί η δημιουργία ξεχωριστού προφίλ για κάθε επιμέρους περιοχή, με βάση την ιστορία και την παράδοσή της. Έτσι, η Δράμα θα πρέπει να στηρίζει το χαρακτήρα της στον κινηματογράφο και τη φωτογραφία, η Ξάνθη στην αστική και πολυπολιτισμική της κληρονομιά, η Κομοτηνή στην διαπολιτισμική συνύπαρξη και τον προσβάσιμο πολιτισμό.⁹⁵

Όσον αφορά τις πολιτιστικές διαδρομές σχεδιάζονται και υλοποιούνται, ήδη, δύο. Η πρώτη τιτλοφορείται «Στα βήματα του Αποστόλου Παύλου» και περιλαμβάνει τη χερσαία διαδρομή που ακολούθησε ο Απόστολος Παύλος σε Θράκη, Μακεδονία και άλλους σταθμούς της περιόδου του στην Ελλάδα. Η διαδρομή αυτή, με περιπατητικό και προσκυνηματικό χαρακτήρα, αφορά περίπου 300 χιλιόμετρα εντός των ορίων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης και Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ παράλληλα προστίθενται και σταθμοί που επισκέφθηκε ο Απόστολος Παύλος δια θαλάσσης, όπως η Σαμοθράκη. Στα σημεία αυτά δημιουργούνται ψηφιακές υποδομές πληροφόρησης με προϋπολογισμό μισό εκατομμύριο ευρώ.

Η δεύτερη αφορά την πολιτιστική Εγνατία Οδό, στην οποία δημιουργούνται, επίσης, αντίστοιχες υποδομές πληροφόρησης (με προϋπολογισμό μισό εκατομμύριο

⁹⁴ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΡΔ' (6.4.2022), σ.11349

⁹⁵ Η Κομοτηνή αποτελεί πόλη ιδιαίτερα φιλική προς τα άτομα με αναπηρία

ευρώ), ενώ, ταυτόχρονα, γίνονται και έργα με σκοπό την ανάδειξη και αποκατάσταση μνημείων όπως ο αρχαιολογικός χώρος Αρχαίας Εγνατίας και Αρχαίας Ζώνης στον Έβρο (προϋπολογισμός 1,6 εκατ. ευρώ), ο Πύργος του Φονιά στη Σαμοθράκη (προϋπολογισμός 1,5 εκατ. ευρώ), ο θολωτός τάφος στα Σύμβολα Κομοτηνής (προϋπολογισμός 800.000 ευρώ), ο ναός Μαξιμιανούπολης στη Ροδόπη (προϋπολογισμός 1,5 εκατ. ευρώ), κ.ά..

Σημαντική ώθηση δίνεται επίσης στον εκσυγχρονισμό και την αναβίωση της χειροτεχνίας (υφαντουργία, κεραμική, ξυλογλυπτική, κ.λπ.) με πρωτοστατούσα την υφαντουργία, μέσω μεγάλου έργου που περιλαμβάνει περιοχές όπως η Ξάνθη, το Σουφλί, το Σοφικό, το Φυλακτό, το Αρδάνι, κ.ά.. Η χειροτεχνία αποτελεί έργο επένδυσης από το Ταμείο Ανάκαμψης (προϋπολογισμός ύψους 18 εκατ. ευρώ για ολόκληρη της Ελλάδα) το οποίο συνδέεται και με πρώτες ύλες σημαντικές για τη Θράκη, όπως το μετάξι, το μαλλί, το ριζάρι, κ.ά.. Παράλληλα, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, πιστοποιείται η χειροτεχνική κατάρτιση.

Εντωμεταξύ, το Υπουργείο Πολιτισμού επενδύει και σε πολιτικούς θεσμούς όπως το Διεθνές φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας (προϋπολογισμός 800.000 ευρώ για τα επόμενα 4 χρόνια), το Φεστιβάλ Φιλίππων (προϋπολογισμός 200.000 ευρώ για τα επόμενα χρόνια), ενώ, παράλληλα, γίνεται προσπάθεια αξιοποίησης και αναβάθμισης υποδομών πολιτισμού με πρόγραμμα (προϋπολογισμός ύψους 2,5 εκατ. ευρώ για την περιοχή ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης και ανατολικού Αιγαίου) που αφορά τις πινακοθήκες Διδυμοτείχου, Αλεξανδρούπολης, Ξάνθης, το Μέγαρο Μουσικής Κομοτηνής, κ.λπ.. Τέλος, συστηματικά, δίνεται επιδότηση στα ΔΗΠΕΘΕ Καβάλας και Κομοτηνής, ενώ επενδύσεις 1 εκατ. ευρώ γίνονται στο θέατρο του Κάστρου της Καβάλας και στο ωδείο και τον κινηματογράφο της Δράμας. Ο Υπουργός έκλεισε την ομιλία του ευχόμενος οι προσπάθειες που γίνονται στον πολιτισμό να καταφέρουν να αποτελέσουν μοχλό βιώσιμης ανάπτυξης για την περιοχή.⁹⁶

Ο κ. Ιωάννης Βρούτσης (πρώην Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών υποθέσεων) στην ομιλία του ανέφερε ότι το πρόβλημα μισθολογικής ενίσχυσης 12% (σε μηνιαίο μισθό και ημερομίσθια), που υπήρχε για χρόνια στην περιοχή, έχει πλέον λυθεί, ενώ, επετεύχθη και ο συμψηφισμός ασφαλιστικών και φορολογικών οφειλών.

⁹⁶ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΡΔ' (6.4.2022), σ.11350

Παράλληλα, ο νέος αναπτυξιακός νόμος (που ψηφίστηκε πριν την ολοκλήρωση των προτάσεων της Επιτροπής) προβλέπει τα μεγαλύτερα ποσοστά επιχορηγήσεων (σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας), της τάξης του 56%, για τις επιχειρήσεις της περιοχής.⁹⁷

Τέλος, ο κ. Νικόλαος Παπαθανάσης, τότε Αναπληρωτής Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων, τόνισε πως επεκτείνοντας την έννοια της παραμεθορίου περιοχής στα 30 χιλιόμετρα κατάφεραν να ενταχθούν όλες οι περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στον νέο αναπτυξιακό νόμο «Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη». Έτσι, περιλαμβάνονται δεκατρία καθεστώτα ενίσχυσης για την περιοχή, τα οποία προέκυψαν μετά από διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς. Το σχέδιο της Κυβέρνησης για την περιοχή οδήγησε σε υπαγωγή στον αναπτυξιακό νόμο επιχειρήσεων αγροδιατροφής με αύξηση 381%, στον τουρισμό με αύξηση 768% και στην μεταποίηση με αύξηση 70%. Στόχο της Κυβέρνησης αποτελεί η ανάκαμψη και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων μεταποίησης, η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου, η προσέλκυση επενδύσεων, η δημιουργία νέων, ποιοτικών θέσεων εργασίας και ο επαναπατρισμός ανθρώπινου κεφαλαίου. Παράλληλα, ο νέος αναπτυξιακός νόμος δίνει κίνητρα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και μέσω του νέου Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων επετεύχθη η αύξηση των ενισχύσεων στην περιοχή από 35% σε 50%, ενώ όσον αφορά στις μικρές επιχειρήσεις από 55% σε 70%. Επιπρόσθετα, οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, μόνο για την περιοχή της Θράκης, έχουν το κίνητρο της επιχορήγησης στο 100% του ανώτατου ορίου, ενώ, επιχορήγηση δίνεται και σε μεσαίες επιχειρήσεις της περιοχής (με μικρή διαφοροποίηση για τον Έβρο). Επίσης, δίνονται κίνητρα για επαναλειτουργία εγκαταλελειμμένων επιχειρήσεων, στο 100% του Χάρτη Περιφερειακών ενισχύσεων, ενώ δίνεται και bonus στην αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων.

Επίσης, ο Υπουργός αναφερόμενος στις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) τόνισε πως δημιουργείται Περιφερειακό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας, ενώ δίνεται πρόσβαση σε υψηλές ταχύτητες σύνδεσης με το Ultra-fast Broadband. Παράλληλα, προετοιμάζεται μεγάλο αρδευτικό έργο που προβλέπει την συντήρηση, κατασκευή και λειτουργία υποδομών, για τη μεταφορά και διανομή

⁹⁷ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΡΔ' (6.4.2022), σ.11328

νερού από τον Νέστο στην ανατ. πεδιάδα Ξάνθης (αφορά περιοχές συνολικής έκτασης 250.000 στρεμμάτων).⁹⁸

Τέλος, όπως αναφέραμε και προηγουμένως, σχετικά με θεσμικά ζητήματα που αφορούν τον διορισμό Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργών, καταργήθηκε (όπως προβλεπόταν στο πόρισμα της Επιτροπής) ο νόμος 1920/1991 που ρύθμιζε θέματα της Μουφτείας.

Αξίζει να σημειώσουμε πως μετά από επικοινωνία που είχαμε με το γραφείο της Προέδρου της Διακομματικής Επιτροπής, κυρίας Θεοδώρας (Ντόρας) Μπακογιάννη, μάθαμε ότι έχει αρχίσει, ήδη, να προετοιμάζεται η ανατροφοδότηση που οφείλει να κατατεθεί, ανά διετία, στον Πρωθυπουργό, τον ΠτΒ και την Ολομέλεια του Κοινοβουλίου, όπως ρητά αναφέρεται στο πόρισμα της Επιτροπής.⁹⁹ Η πρώτη έκθεση εφαρμογής και προόδου θα κατατεθεί μέχρι το τέλος του έτους (2023).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Όπως προκύπτει από την έρευνά μας, οι Επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (άρθρα 44 και 45 του ΚτΒ) εισήχθησαν στον ΚτΒ το 1987, μετά από πρόταση του τότε Πρωθυπουργού, κ. Ανδρέα Παπανδρέου, σε μία προσπάθεια κατάθεσης προτάσεων για τη ρύθμιση θεμάτων που απασχολούσαν το δημόσιο συμφέρον καθώς και αναβάθμισης του ρόλου του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Στη συνέχεια, μετά την θέσπιση των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής (1996, άρθρο 43^Α ΚτΒ), η συχνότητα σύστασης τους περιορίστηκε, καθώς πολλά θέματα, σε μόνιμη βάση, καλύπτονταν από αυτές. Παρ' όλα αυτά ο ρόλος τους εξακολουθεί να είναι σημαντικός εφόσον υπάρχει η δυνατότητα σύστασης τους, ad hoc, κάθε φορά που οι ανάγκες το επιβάλλουν.

Όπως προαναφέραμε, ο ρόλος των Επιτροπών αυτών είναι συμβουλευτικός και όχι δεσμευτικός. Αυτό, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι τα πορίσματά τους είναι μάταια και δεν λαμβάνονται υπόψη των Κυβερνήσεων. Οι Επιτροπές αυτές συστήνονται για να δώσουν κατευθύνσεις πολιτικής ώστε να συμβάλλουν στην σωστή αντιμετώπιση

⁹⁸ Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΡΔ' (6.4.2022), σ.11355

⁹⁹ Πόρισμα «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», σ.64

και επίλυση των θεμάτων που πραγματεύονται. Τα πορίσματα, αλλά και τα θέματα που απασχολούν τις επιτροπές αυτές, χρήζουν διακομματικής συνεννόησης και συναίνεσης, ώστε να οδηγήσουν σε πολιτικές που θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται, ανεξάρτητα από την πολιτική θεώρηση της εκάστοτε Κυβέρνησης.

Η ανάλυσή μας κατέδειξε πως από τις 17 Επιτροπές των οποίων τα πορίσματα έχουν διασωθεί (από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα),¹⁰⁰ μόνον οι 5 κατάφεραν να ψηφίσουν κοινό πόρισμα, ενώ σε άλλες 5 η μόνη άποψη μειοψηφίας που καταγράφονταν ήταν αυτή του Κ.Κ.Ε.. Τα υπόλοιπα πορίσματα εγκρίθηκαν, κατά πλειοψηφία, και η επιθυμητή συναίνεση δεν επετεύχθη, ως συνέπεια του γενικότερου κλίματος και διαφόρων πολιτικών, κυρίως, λόγων. Εξάλλου, η επιθυμία προώθησης του «κοινού αγαθού» δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση, ιδίως εάν οι πολιτικές δυνάμεις εκκινούν από διαφορετικές αφετηριακές θεωρήσεις του.¹⁰¹ Παρ' όλα αυτά, και μόνον η πρόθεση έγκρισης κοινών κατευθύνσεων πολιτικής και η προώθηση του κλίματος συνεργασίας, που, αναμφισβήτητα, καλλιεργούνται μέσα σε αυτές τις επιτροπές, αποτελούν ελπιδοφόρο μήνυμα για το μέλλον.

Έρευνα των Baumgartner & Jones αποδεικνύει ότι οι κοινοβουλευτικές επιτροπές και υποεπιτροπές που γίνονται για γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (π.χ. ναρκωτικά), οδηγούν σε αξιόλογες αλλαγές των δημόσιων πολιτικών.¹⁰² Πέρα απ' αυτό, βεβαίως, ο πολιτικός ανταγωνισμός, παραμένει το βασικό πλαίσιο διαχείρισης των προβλημάτων στο πολιτικό σκηνικό, ιδίως σε ζητήματα που πηγάζουν από την επικαιρότητα, πράγμα που αποδίδεται, κυρίως, στην πολιτική που ακολουθούν τα κόμματα σε θέματα που χρήζουν πολιτικής απόφασης. Οι αλλαγές που έχουν αρχίσει να εμφανίζονται στο πολιτικό και κομματικό σύστημα, κυρίως μετά την κρίση, περιορίζονται στον μετασχηματισμό του (μείωση των ποσοστών του δικομματισμού, είσοδος ακραίων κομμάτων στη Βουλή, εμφάνιση και άνοδος νέων

¹⁰⁰ Αναφερόμαστε μόνον στα πορίσματα όσων Επιτροπών σώζονται στα αρχεία της Διεύθυνσης Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής και έχουν παρατεθεί, αναλυτικά, σε προηγούμενο κεφάλαιο (Α.3)

¹⁰¹ Buchanan, J., Tullock, G. (1999). *Ο λογισμός της συναίνεσης. Τα λογικά θεμέλια της Συνταγματικής Δημοκρατίας*. Επιμ. Ηλίας Κατσούλης, Ιορδάνης Παπαδόπουλος. Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ, σ.189

¹⁰² Κουντούρη, Φ. (2015). *Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. σσ.129-130 <https://hdl.handle.net/11419/4426>

κομμάτων, κ.λπ.) και δεν είναι ακόμη επαρκείς ώστε να υπάρξει ανασκευή των παγιωμένων τακτικών αντιπαράθεσης.¹⁰³

Παρ' όλα αυτά έχει αρχίσει να ωριμάζει η ιδέα, με βάση τον κοινό στόχο ανάκαμψης της χώρας, μιας γενικής διακομματικής συναινετικής λειτουργίας των κομμάτων, όπως καταδεικνύει και έρευνα που αναφέρεται στις κοινοβουλευτικές ψηφοφορίες της περιόδου 2019 - 2023. Βάσει αυτής της έρευνας, ενώ το ποσοστό διαφοροποίησης των δύο μεγαλύτερων κοινοβουλευτικών κομμάτων (Ν.Δ. - ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Π.Σ.) αυξήθηκε (σε ποσοστό 45,21% από 48,42% κατά την πρώτη διετία διακυβέρνησης της Ν.Δ.), το ποσοστό διακομματικής συναίνεσης παραμένει υψηλό. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Κ.Α. εμφανίζεται να παίζει το ρόλο συνδετικού κρίκου ανάμεσα στους δύο αντίπαλους πόλους και υπάρχει ταύτιση του με την Ν.Δ. κατά 68,8% και με τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Π.Σ. κατά 65,08%. Από τα μικρότερα κοινοβουλευτικά κόμματα, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ - ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ταυτίζεται με τη Ν.Δ. σε ποσοστό 18,76%, το Κ.Κ.Ε. με το ΜέΡΑ 25 σε ποσοστό 73,15%, ενώ το ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Π.Σ. με το ΜέΡΑ 25 σε ποσοστό 49,4% και με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Κ.Α. σε ποσοστό 38,47%. Από όλα τα κόμματα, μόνο το Κ.Κ.Ε. διαφωνεί, συστηματικά, και εμφανίζει πολύ μικρό ποσοστό ταύτισης της τάξης του 4,03%.¹⁰⁴ Όπως ακριβώς διαφαίνεται και από την δική μας έρευνα, με βάση τα πορίσματα των «Διακομματικών Κοινοβουλευτικών Επιτροπών» (Άρθρα 44 & 45 του ΚτΒ).

Πολλοί στοχαστές (Κ. Apel, J. Habermas, R. Alexy) θεωρούν τη δυνατότητα αποδοχής μίας απόφασης, κριτήριο ορθότητάς της (με απαραίτητη προϋπόθεση την τήρηση της ηθικής του διαλόγου). Οι συναινετικές πρακτικές στον τρόπο διακυβέρνησης, αποτελούν πιθανή ένδειξη εύλογων προτάσεων.¹⁰⁵ Ανεξάρτητα απ' αυτό όμως, η συναίνεση στις μέρες μας κρίνεται απαραίτητη, καθώς η διαβούλευση και η λογοδοσία της Κυβέρνησης, πριν από τη λήψη αποφάσεων, αποτελεί στόχο που σταδιακά κατακτάται. Η αναβάθμιση του ελεγκτικού και νομοπαραγωγικού έργου της Βουλής, μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001, κινείται, εξάλλου, προς

¹⁰³ Κουντούρη, Φ. (2015). *Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. σσ.134-139 <https://hdl.handle.net/11419/4426>

¹⁰⁴ <https://vouliwatch.gr/actions/article/koinovoyleytikες-psifofories-2019-2023>

¹⁰⁵ Σταμάτης, Κ. (2017). *Η συναίνεση ως εχέγγυο ορθότητας: σκέψεις με αφορμή τον εχθρό του λαού του Ίψεν*. Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 30, σσ.131-140 <https://doi.org/10.12681/hpsa.14433>

αυτή την κατεύθυνση.¹⁰⁶ Οι Επιτροπές των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ, διευκολύνουν στη διαμόρφωση ενός συναινετικού τοπίου για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που πραγματεύονται. Πέρα, όμως, από τις θεσμικές δυνατότητες που παρέχει η Βουλή, θα πρέπει να επιδιώξουμε την αλλαγή της πολιτικής τακτικής των κομμάτων, ώστε, τουλάχιστον, σε ζητήματα που άπτονται του δημόσιου συμφέροντος, οι τακτικές πολιτικής αντιπαράθεσης να περιοριστούν. Οι ίδιοι οι Βουλευτές θα πρέπει να συνεργαστούν ώστε να βρουν την πιο ευρέως αποδεκτή πολιτική, η οποία, προφανώς, αποτελεί την καλύτερη δυνατή λύση προς όφελος της κοινωνίας και της χώρας μας. Σήμερα, θα πρέπει να θεωρείται απαραίτητη η διαδικασία λήψης αποφάσεων που προκρίνουν την συναίνεση. Εξάλλου, μία συλλογική απόφαση αποτελεί πάντα μία σοφή επιλογή.¹⁰⁷

Ο πολωμένος δικομματισμός, που σε πολλές χρονικές στιγμές συναντούμε στην Ελλάδα, φέρνει τη χώρα μας πρώτη σε εξωκομματικές αντιπάθειες, ανάμεσα σε είκοσι χώρες της Νότιας Ευρώπης.¹⁰⁸ Η πόλωση, με βάση μελέτες θεωρητικών και πολιτικών επιστημόνων (R.Dahl, G. Sartori, J.Linz, A.Stephan), απειλεί τη σταθερότητα της δημοκρατίας, ενώ για άλλους (Campbell, Lupu, Enienti, LeBas), εάν δεν είναι υπερβολική, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της δημοκρατίας και μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στην αύξηση της συμμετοχής των ψηφοφόρων ή στην ανάπτυξη θεσμικών ελέγχων σε κομματικές οργανώσεις ή δομές μαζικής κινητοποίησης. Με βάση διαδικτυακή έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας η μαζική πόλωση του εκλογικού σώματος έχει τη μορφή συναισθηματικής και όχι ιδεολογικής πόλωσης. Η έρευνα κατέδειξε ότι οι ψηφοφόροι της Ν.Δ., παρά το πολύμορφο ιδεολογικό τους προφίλ, ταυτίζονται απόλυτα στην κοινή τους αντιπάθεια για τους ψηφοφόρους του ΣΥ.ΡΙΖ.Α., ενώ οι ψηφοφόροι του ΣΥ.ΡΙΖ.Α., διατηρούν υψηλά ποσοστά αντιπάθειας για τους ψηφοφόρους της Ν.Δ., αν και δεν το εκφράζουν με ακραίο τρόπο. Αδιαμφισβήτητα, τα υψηλά ποσοστά πόλωσης, λειτουργούν

¹⁰⁶ Παπατόλιας, Απ., (2017). *Συνταγματική αναθεώρηση και εξισορρόπηση του συστήματος διακυβέρνησης*. Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου, τόμος 61, τεύχος 3, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2017

¹⁰⁷ Emerson, P. (2007), *Designing an All-Inclusive Democracy. Consensual Voting Procedures For Use in Parliaments, Councils and Committees*. Springer Berlin Heidelberg, p.5, 14

¹⁰⁸ Bosco, A. & Verney, S. (2020). *Polarization in Southern Europe: Elites, Party Conflicts and Negative Partisanship, South European Society and Politics*, 25:3-4, 257-284. <https://doi.org/10.1080/13608746.2020.1971444>

υπονομευτικά στις προσπάθειες επίτευξης συμβιβασμού ή συναίνεσης, μεταξύ των κομμάτων.¹⁰⁹

Η Βουλή, μέσω της θεσμοποιημένης μορφής διαβούλευσης που παρέχει, με τη συμμετοχή των Βουλευτών στις κοινοβουλευτικές συζητήσεις, μπορεί να συμβάλει στην ευρύτερη αποδοχή και τη διαμόρφωση κοινών προτάσεων για την επίλυση προβλημάτων και τον εμπλουτισμό των νομοθετικών διαδικασιών με προτάσεις και απόψεις που θα αποβούν επωφελείς για το δημόσιο συμφέρον. Η αμφισβήτηση, ενώ είναι απαραίτητη για την πρόληψη της κηδεμονίας και της χειραγώγησης της μειοψηφίας, δεν συνεπάγεται, απαραίτητα, την εκ διαμέτρου αντίθετη θεώρηση των κομμάτων της αντιπολίτευσης σχετικά με αποφάσεις και νομοθετικές επιλογές της Κυβέρνησης.¹¹⁰ Κάτι ανάλογο διαπιστώνουμε και στα πορίσματα των επιτροπών που μελετήσαμε. Εξάλλου, η ομιλία της Προέδρου της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», στην τελευταία συνεδρίαση της Επιτροπής, επιβεβαιώνει την άποψή μας.

Το Ελληνικό Κοινοβούλιο δεν διαθέτει μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής και της προόδου των πορισμάτων και αυτό αποτελεί έλλειμμα το οποίο, κατά την άποψή μας, θα πρέπει να επιλυθεί. Εφόσον δεν υπάρχει μηχανισμός παρακολούθησης, είναι εύκολο τα πορίσματα να παραπέμπονται στις καλένδες και να μένουν «στα λόγια» σαν απλή έκφραση «ευσεβών πόθων». Προτείνεται λοιπόν, ως ελάχιστο μέσο παρακολούθησης της εφαρμογής των πορισμάτων, η συζήτηση, κατά τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. κάθε έτος), σε ειδική ημερήσια διάταξη στην Ολομέλεια της Βουλής, για ανατροφοδότηση του σώματος του Κοινοβουλίου όσον αφορά την πορεία εφαρμογής του κάθε πορίσματος και μόνον εάν, βεβαίως, εξακολουθεί να απασχολεί το σώμα το θέμα για το οποίο προέκυψε η σύσταση της κάθε Επιτροπής.

Κάτι αντίστοιχο θα μπορούσε να γίνει και στις Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές, οι οποίες, εφόσον είναι ενεργές σε μόνιμη βάση, θα πρέπει, κατά διαστήματα, οι ίδιες να παρακολουθούν την πορεία υλοποίησης των εκθέσεων τους.

¹⁰⁹ Tsatsanis, E., Teperoglou, E., Seriatos, A. (2020). *Two-partyism Reloaded: Polarisation, Negative Partisanship, and the Return of the Left-right Divide in the Greek Elections of 2019*. South European Society and Politics, 253 : -532, <https://doi.org/10.1080/13608746.2020.1855798>

¹¹⁰ Παπάζογλου, Μ. (2017). *Διαβούλευση, συμμετοχή και έλεγχος στη δημοκρατία: υπάρχουν όρια στη δημοκρατική αμφισβήτηση;* Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 35, σσ.133, 137, 145

Μόνον η «Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Ανάπτυξη της Θράκης» προτείνει τη δημιουργία μηχανισμού επίβλεψης της πορείας υλοποίησης του πορίσματός της,¹¹¹ και όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η Πρόεδρος της Επιτροπής προετοιμάζεται, ήδη, να καταθέσει έκθεση ανατροφοδότησης στον ΠτΒ, την Κυβέρνηση και το σώμα της Ολομέλειας της Βουλής, έως το τέλος του έτους.¹¹² Ας ευχηθούμε η πρωτοποριακή αυτή (για τα μέχρι τώρα δεδομένα) πρόταση, να βρει συνέχεια και στις μελλοντικές Διακομματικές Επιτροπές της Βουλής.

¹¹¹ Πόρισμα «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», σ.6

¹¹² Δύο χρόνια μετά την κατάθεση του πορίσματος της, όπως ακριβώς προβλεπόταν

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ

- Σύνταγμα της Ελλάδας
- Κανονισμός της Βουλής των Ελλήνων (ΚτΒ)
- Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΝΑ΄ (11.12.1985)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΝΒ΄ (12.12..1985)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΟΖ΄ (3.2.1986)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΞΒ΄ (13.1.1986)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΞΖ΄ (28.1.1993)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΜΓ΄ (19.1.1994)
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΞΖ΄
- Πρακτικά Ολομέλειας, Συνεδρίαση ΡΔ΄ (6.4.2022)
- Πρακτικά συνεδριάσεων της «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης»
- Έκθεση της Υποεπιτροπής «Για την καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπων» (Περίοδος ΙΖ΄ - Σύνοδος Β΄)
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη του προβλήματος των αστικών συγκοινωνιών της ευρύτερης περιοχής πρωτεύουσας»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των πυρκαγιών και την υπόδειξη τρόπων οργάνωσης και μέσων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και υποβολή προτάσεων σχετικά με βασικές πλευρές της θέσης της γυναίκας στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη του προβλήματος των τροχαίων ατυχημάτων»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των αγροτικών κινητοποιήσεων και την υπόδειξη τρόπων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των γενικών και μόνιμων συνθηκών της αγροτικής παραγωγής»

- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» (1999)
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» (2000)
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου εγγυήσεων διαφάνειας στον αθλητισμό»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» (2006)
- Πόρισμα Επιτροπής «Για την παρακολούθηση της πολιτικής της μετανάστευσης»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών»
- Πόρισμα Επιτροπής «Για το δημογραφικό»
- Πόρισμα για τη «μελέτη των προβλημάτων των ακριτικών περιοχών της Θράκης και των νήσων του ανατολικού Αιγαίου»
- Πόρισμα Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης
- Πρακτικά Διάσκευσης των Προέδρων
- Αρχείο εισερχομένων εγγράφων της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης, Βουλή των Ελλήνων
- Αρχεία Διεύθυνσης Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής των Ελλήνων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βολουδάκης, Ευάγγελος (1987), *Ο Κανονισμός της Βουλής του 1987. Βασικά στοιχεία για τους Κανονισμούς των Ελληνικών Βουλών, Κείμενο – Θεματικό ευρετήριο*, Αθήνα: Αντ.Ν. Σάκουλας
- Bosco Anna & Verney Susannah (2020). *Polarization in Southern Europe: Elites, Party Conflicts and Negative Partisanship*, *South European Society and Politics*, 25:3-4 <https://doi.org/10.1080/13608746.2020.1971444>

- Γεωργοπούλου, Βαρβάρα (2019). *Κοινοβουλευτική Αντιπολίτευση Θεσμικές Διαστάσεις και πολιτική πράξη 1975-2015*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση
- Emerson, Peter (2007), *Designing an All-Inclusive Democracy. Consensual Voting Procedures For Use in Parliaments, Councils and Committees*. Springer Berlin Heidelberg
- Καλογεράτος, Παναγιώτης (1994). *Έρευνα πάνω στην κρίση των Κοινοβουλίων*. Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα
- Καλυβιώτου, Μαριάνθη (2015). *Διδακτορική διατριβή Κοινοβουλευτικός Έλεγχος: Συνταγματικό πλαίσιο και όρια*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) - ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
- Κουντούρη, Φανή (2015). *Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/4426>
- Κουτσομπίνας, Στέφανος (2001). *Το νέο Σύνταγμα Πρακτικά Συνεδρίου για το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975/1986/2001* Επιμέλεια Τσάτσος, Δ./Βενιζέλος, Ευ./ Κοντιάδης, Ξ. ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑ Θ. ΚΑΙ Δ. ΤΣΑΤΣΟΥ. Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα
- Μηναΐδης, Σίμος (1990). *Ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος*. Αθήνα – Κομοτηνή: Έκδοση Αντ. Σάκκουλα
- Buchanan James, Tullock Gordon (1999). *Ο ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ. Τα Λογικά θεμέλια της Συνταγματικής Δημοκρατίας*. Επιμέλεια Ηλίας Κατσούλης, Ιορδάνης Παπαδόπουλος, Αθήνα: ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανίδης Λ., (1994) *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνες της Ελληνικής κοινωνίας
- Παπαδοπούλου, Τ. (2015). *Συνταγματικό δίκαιο* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <httpshdl.handle.net114194277>
- Παπάζογλου, Μάνος, (2017). *Διαβούλευση, συμμετοχή και έλεγχος στη δημοκρατία: υπάρχουν όρια στη δημοκρατική αμφισβήτηση;* Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 35. <https://doi.org/10.12681/hpsa.14497>

- Παπατόλιας, Απόστολος (2017). *Συνταγματική αναθεώρηση και εξισορρόπηση του συστήματος διακυβέρνησης*. Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου, τόμος 61, τεύχος 3, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2017
- Σταμάτης, Κώστας (2017). *Η συναίνεση ως εχέγγυο ορθότητας: σκέψεις με αφορμή τον εχθρό του λαού του Τσεν*. Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 30, <https://doi.org/10.12681/hpsa.14433>
- Τσακυράκης, Σταύρος (2019). *ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο
- Tsatsanis, E., Teperoglou, E., Seriatos, A. (2020). Two-partyism Reloaded: Polarisation, Negative Partisanship, and the Return of the Left-right Divide in the Greek Elections of 2019. *South European Society and Politics*, 25:3-4, 503-532, <https://doi.org/10.1080/13608746.2020.1855798>
- Τσάτσος, Δημήτρης Θ. (1993). *Συνταγματικό Δίκαιο* (2^η εκδ., Τόμ. Β΄ Οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας). Αθήνα -Κομοτηνή: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Φιλίππου, Διονύσης (1990). *Η πρόταση δυσπιστίας ως μέσον άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου*. Θεσ/νίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ – ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- <https://www.hellenicparliament.gr/> Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- Βενιζέλος, Ευάγγελος (2000) *Εισήγηση του Γενικού Εισηγητή της πλειοψηφίας Ευάγγελου Βενιζέλου Στο:* <https://www.evenizelos.gr/images/stories/e-books/EVenizelos-EisigisiAntheorisiSyntagmatos2000.pdf> Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- <https://www.evenizelos.gr/parliament/constitutionalreview2001/694-2009-04-18-18-39-52> Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- <https://ekyklos.gr/448-i-ellada-meta.html>
- Από την ομιλία του Νίκου Αλιβιζάτου στο Συνέδριο του Κύκλου Ιδεών, *Η Ελλάδα Μετά. Ένα άλλο κράτος είναι εφικτό – Οι θεσμικές προϋποθέσεις*. Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- <https://www.protothema.gr/greece/article/1098958/andreas-kollas-oi-sugrouseis-to-xevrakoma-kai-ta-loipa-erga-kai-imeres-ton-stamoulokolladon-to-1992/> Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023

- <https://vouliwatch.gr/actions/article/koinovoyleytikis-psifofories-2019-2023>
Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- <https://www.tandfonline.com/> Taylor & Francis Online. Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hpsa> Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023
- <https://www.heal-link.gr/> Τελευταία πρόσβαση 20.9.2023

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Δ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (17.6.1985-12.5.1989)							
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: «Για τη διαμόρφωση πλαισίου αντιμετώπισης της τρομοκρατίας» , «Για τα θέματα τύπου»							
ΠΡΟΤΑΣΗ 84 ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: «Για την παιδεία» (20.1.1987)							
ΠΡΟΤΑΣΗ 64 ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: «Για τη μελέτη των θεμάτων του απόδημου Ελληνισμού» (23.2.1987)							
ΠΡΟΤΑΣΗ 80 ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: «Για την επεξεργασία και διατύπωση των όρων και προϋποθέσεων ίδρυσης και των αρχών της λειτουργίας των ραδιοφωνικών σταθμών που θα ιδρύσουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι Έλληνες πολίτες ή νομικά πρόσωπα που θα ελέγχονται από Έλληνες πολίτες» (9.3.1987)							
ΣΥΣΤΑΣΗ «Διακομματικής Επιτροπής ελέγχου του ισολογισμού εσόδων και εξόδων των πολιτικών κομμάτων»							
Ε΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (3.7.1989-6.10.1989)							
ΘΕΜΑ	ΠΡΟΤΑΣΗ	ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΥΣΤΑΣΗΣ	ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ	ΠΟΡΙΣΜΑ – ΠΑΡΑΤΑΣΕΙΣ	ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ	ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΟΣ	ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ / ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των πυρκαγιών & την υπόδειξη τρόπων οργάνωσης και μέσων για την μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση τους	24.8.1989 Πρωθυπουργός κ. Κων/νος Μητσοτάκης	-	-	-	-	-	-
ΣΤ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (20.11.1989-12.3.1990)							
Για την παρακολούθηση & τον έλεγχο του Οργανισμού Υποψηφιότητας Ολυμπιακών Αγώνων – Αθήνα 1996		6.2.1990	1.3.1990	-	-	-	ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕ ΛΟΓΩ ΠΡΟΚΥΡΞΗΣ ΕΚΛΟΓΩΝ
Ζ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (21.4.1990-9.9.1993)							
Για την παρακολούθηση & τον έλεγχο του Οργανισμού Υποψηφιότητας Ολυμπιακών Αγώνων – Αθήνα 1996	Επανα- σύσταση	6.6.1990	22.6.1990	-	(11.7.1990 & 18.7.1990)	-	ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕ
Για τη μελέτη του προβλήματος των ναρκωτικών και τη διαμόρφωση προτάσεων δραστικής αντιμετώπισής του	6.6.1990 Πρόεδρος Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Χαρίλαος Φλωράκης		4.7.1990	Αρχικά προθεσμία 6 μηνών – 4 παρατάσεις		3.3.1992	29.5.1992 & 1.6.1992
Για τη μελέτη των προβλημάτων των ακριτικών περιοχών της Θράκης και των νήσων του ανατολικού Αιγαίου	Πρόεδρος Κ.Ο. ΠΑΣΟΚ, κ. Ανδρέας Παπανδρέου	30.11.1990	19.12.1990	προθεσμία 45 ημερών	9	14.12.1992	22.5.1992 & 27.5.1992

Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των πυρκαγιών και την υπόδειξη τρόπων οργάνωσης και μέσων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους	Πρωθυπουργός κ. Κων/νος Μητσotάκης	29.4.1991	11.3.1992	προθεσμία 3 μηνών - 2 παρατάσεις	36	21.5.1993	16.5.1995 (στην επόμενη Κοιν. περίοδο)
Για τη μελέτη του δημογραφικού προβλήματος της χώρας και διατύπωση προτάσεων για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του	5.11.1991 Πρωθυπουργός, κ. Κων/νος Μητσotάκης	25.11.1991	11.3.1992	προθεσμία 4 μηνών	12	11.2.1993	19.3.1993
Για τη μελέτη του προβλήματος των αστικών συγκοινωνιών της ευρύτερης περιοχής πρωτεύουσας	Πρόεδρος Κ.Ο. ΠΑΣΟΚ, κ. Ανδρέας Παπανδρέου	8.5.1992	22.5.1992	-	-	22.6.1992	-
Για τη μελέτη του θέματος της διαφήμισης των προϊόντων του καπνού	Κ.Ο. Ν.Δ.	3.11.1992	19.11.1992	-	2	-	-
Για τον έλεγχο του ισολογισμού εσόδων και εξόδων των πολιτικών κομμάτων	-	-	-	-	-	-	-
Η΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (21.10.1993 - 22.8.1996)							
Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων	-	12.1.1994	-	προθεσμία 3 μηνών - 4 παρατάσεις	-	2.8.1994	23.11.1998
Για τη μελέτη και υποβολή προτάσεων σχετικά με βασικές πλευρές της θέσης της γυναίκας στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία	Αρχηγός Κ.Κ.Ε., κυρία Αλέκα Παπαρήγα	18.3.1994	-	προθεσμία 3 μηνών	-	6.11.1995	8.3.1996
Για την έρευνα σε θέματα του ελληνισμού της Διασποράς	-	12.4.1994	-	προθεσμία 3 μηνών	-	-	ΔΕΝ ΚΑΤΕΘΕΣΕ ΠΟΡΙΣΜΑ ΛΟΓΩ ΠΡΟΚΥΡΗΞΗΣ ΕΚΛΟΓΩΝ
Για τη συνεχή παρακολούθηση του θέματος των ναρκωτικών	Πρόεδρος Πολιτικής Άνοιξης (ΠΟΛ.ΑΝ), κ. Αντώνης Σαμαράς	5.9.1994	-	-	-	-	ΔΕΝ ΚΑΤΕΘΕΣΕ ΠΟΡΙΣΜΑ
Για τη μελέτη του προβλήματος των τροχαίων ατυχημάτων	Κ.Ο. Κ.Κ.Ε	5.5.1995	-	3 παρατάσεις	-	31.5.1996	1.2.1999 & 5.2.1999

Θ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (7.10.1996 – 11.3.2000)							
Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των αγροτικών κινητοποιήσεων και την αντιμετώπιση των συνθηκών της αγροτικής παραγωγής	Πρόεδρος Κ.Ο. Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Νίκος Κωνσταντόπουλος	27.1.1997	28.1.1997	Έως 28.2.1997	-	24.2.1998	19.6.1998
Για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών	14.10.1997 Υπουργός Υγείας, κ. Κώστας Γείτονας	21.10.1997	7.11.1997	13.1.1998 Έως το τέλος της περιόδου	-	10.3.2002	-
Ι΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (20.4.2000 – 10.2.2004)							
Για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών	Πρωθυπουργός, κ. Κωνσταντίνος Σημίτης	27.2.2001	7.3.2001	Έως το τέλος της περιόδου	-	-	-
Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία	21.1.2003 Πρωθυπουργός, κ. Κωνσταντίνος Σημίτης	3.3.2003	31.3.2003	3.3.2003 Έως το τέλος της περιόδου	-	-	-
ΙΑ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (18.3.2004 – 2.8.2007)							
Για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών	30.4.2004 Υπουργός Υγείας, κ. Νικήτας Κακλαμάνης	11.5.2004	28.5.2004	2 παρατάσεις	48	21.12.2006	-
Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία	Πρωθυπουργός, κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής	22.6.2004	27.9.2004	1 παράταση	28	17.5.2006	-
Για την διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου εγγυήσεων διαφάνειας στον αθλητισμό	11.11.2004 Πρωθυπουργός, κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής	23.11.2004	6.12.2004	1 παράταση	16	30.11.2005	-
Για την παρακολούθηση της πολιτικής της μετανάστευσης	10.11.2005 Πρόεδρος Κ.Ο. ΠΑΣΟΚ, κ. Γεώργιος Παπανδρέου	19.12.2005	31.1.2006	4 παρατάσεις	29	6.7.2007	- ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑ ΑΠΟ 15 ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΚΑΙ 6 ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΕΣ
ΙΒ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (26.9.2007 - 3.9.2009)							
Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων	24.1.2008 Κ.Ο. ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	30.1.2008	21.2.2008	Έως το τέλος της Α΄ συνόδου - 1 παράταση	6	-	ΔΙΕΚΟΠΗΚΑΝ ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΥΡΩΚΕΚΛΟΓΩΝ
ΙΓ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (14.10.2009 – 10.4.2011)							
Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των	12.3.2010 Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων	14.4.2010	15.10.2010	Έως το τέλος της Β΄ Συνόδου - 1 παράταση	24	31.10.2011	12.1.2012

κρατουμένων	Δικαιωμάτων, κ. Χάρης Καστανίδης						
Για τη μελέτη του μεταναστευτικού ζητήματος	9.2.2010 Πρόεδρος Κ.Ο. ΛΑ.Ο.Σ., κ. Γιώργος Καρατζαφέρης	14.4.2010	15.10.2010	Έως το τέλος της Β' Συνόδου - 1 παράταση	22	31.10.2011	-
ΙΕ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (28.6.2012 – 30.12.2014)							
Για τη διεκδίκηση των γερμανικών αποζημιώσεων	25.9.2012 Πρόεδρος Κ.Ο. ΣΥ.ΡΙΖ.Α., κ.Αλέξης Τσίπρας	27.2.2014	21.3.2014	Έως το τέλος του 2014 - 1 παράταση (έως 31.3.2015)	9	-	ΔΕΝ ΚΑΤΕΘΕΣΕ ΠΟΡΙΣΜΑ ΛΟΓΩ ΠΡΟΚΥΡΗΞΗΣ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΙΣΤ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (5.2.2015 - 28.8.2015)							
Για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών (πολεμικών αποζημιώσεων, επανορθώσεων, αποπληρωμής του κατοχικού δανείου, επιστροφής των κλεμμένων αρχαιολογικών θησαυρών)	8.3.2015 Πρόεδρος της Βουλής, κυρία Ζωή Κωνσταντοπούλου	10.3.2015	27.3.2015	Έως 15.7.2015 - Παράταση έως 30.9.2015	6	-	ΔΕΝ ΚΑΤΕΘΕΣΕ ΠΟΡΙΣΜΑ ΛΟΓΩ ΠΡΟΚΥΡΗΞΗΣ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΙΖ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (3.10.2015 – 11.6.2019)							
Για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών	17.11.2015 Πρόεδρος της Βουλής, κ. Νικόλαος Βούτσης	18.11.2015	4.12.2015	Έως 31.3.2016 - 2 παρατάσεις	13	28.7.2016	17.4.2019
Για το δημογραφικό	27.4.2017 Πρόεδρος Κ.Ο. Δημοκρατικής Συμπαρατάξης ΠΑΣΟΚ – ΔΗΜΑΡ, κυρία Φώφη Γεννηματά	5.5.2017	22.5.2017	Έως 31.10.2017 - 5 παρατάσεις	18	13.12.2018	5.3.2019
Για τη χάραξη μακροπρόθεσμης εθνικής στρατηγικής για το φάρμακο	21.2.2018 Πρόεδρος Κ.Ο. Δημοκρατικής Συμπαρατάξης ΠΑΣΟΚ – ΔΗΜΑΡ, κυρία Φώφη Γεννηματά	11.6.2018	29.6.2018	Έως το τέλος της περιόδου	14	-	ΔΕΝ ΚΑΤΕΘΕΣΕ ΠΟΡΙΣΜΑ ΛΟΓΩ ΠΡΟΚΥΡΗΞΗΣ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΙΗ΄ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (17.7.2019 – 22.4.2023)							
Για την ανάπτυξη της Θράκης	10.7.2020 Πρωθυπουργός, κ. Κυριάκος Μητσοτάκης	21.7.2020	30.7.2020	Αρχικά προθεσμία 6 μηνών - 3 παρατάσεις	14	23.11.2021	6.4.2022

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η Επιτροπή «**Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των αγροτικών κινητοποιήσεων και την υπόδειξη τρόπων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των γενικών και μόνιμων συνθηκών της αγροτικής παραγωγής**» (1998) ενημερώθηκε και μελέτησε τις απόψεις εκπροσώπων του Οργανισμού Αγροτικών Συνεταιρισμών Λάρισας, Θεσ/νίκης, Άρτας, Τρικάλων, Λασιθίου, κ.ά.. Επίσης συναντήθηκε με τον Υπουργό Γεωργίας και πλήθος άλλων αρμόδιων φορέων του κτηνοτροφικού κλάδου, του κλάδου των εξαγωγών, του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων, κ.ά.. Η Επιτροπή δεν κατάφερε να συμφωνήσει στην έκδοση κοινού πορίσματος και αποφάσισε να καταθέσει πόρισμα στο οποίο να αναφέρονται χωριστά οι θέσεις του κάθε κόμματος. Έτσι κατατέθηκαν προτάσεις από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., την Ν.Δ., το Κ.Κ.Ε., τον Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου και το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα.¹¹³

Η Επιτροπή «**Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών**» (1999) ασχολήθηκε με 8 τομείς δραστηριότητας: τις υπηρεσίες δίωξης και καταστολής, τις δικαστικές αρχές και τις φυλακές, τα προγράμματα πρόληψης, τα θεραπευτικά προγράμματα, τα προγράμματα αποκατάστασης, την επικοινωνιακή πολιτική, την επικοινωνία με ξένα Κοινοβούλια και Οργανισμούς και την νομική επεξεργασία της ισχύουσας νομοθεσίας. Η Επιτροπή ενημερώθηκε από υπεύθυνους φορείς και επισκέφθηκε αρμόδιες υπηρεσίες και θεραπευτικές μονάδες. Έτσι, κατέληξε σε ένα κοινό πόρισμα που θεωρήθηκε η βάση για περαιτέρω επεξεργασία πρότασης για τη δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου.¹¹⁴

Η Επιτροπή «**Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών**» συνεχίστηκε και στην επόμενη Σύνοδο και κατέθεσε νέα πιο

¹¹³ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη σε βάθος του προβλήματος των αγροτικών κινητοποιήσεων και την υπόδειξη τρόπων για τη μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των γενικών και μόνιμων συνθηκών της αγροτικής παραγωγής»

¹¹⁴ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» (1999)

ολοκληρωμένη έκθεση σχετικά με το θέμα (2000). Η νέα έκθεση βασίστηκε σε 8 θεματικούς άξονες: το θεσμικό πλαίσιο, το νομικό πλαίσιο της αντιμετώπισης του προβλήματος, τα μέτρα καταστολής, τα μέτρα πρόληψης, το θεσμικό πλαίσιο της λειτουργίας του Ο.ΚΑ.ΝΑ., τα θεραπευτικά προγράμματα (με ουσίες υποκατάστατα), τις θεραπευτικές κοινότητες («στεγνά» προγράμματα) και τη χρηματοδότηση. Κι εδώ το πόρισμα ήταν κοινό και ψηφίστηκε από όλα τα κόμματα.¹¹⁵

Η Επιτροπή **«Για τη διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου εγγυήσεων διαφάνειας στον αθλητισμό»** (2005) ενημερώθηκε από εκπροσώπους της πολιτείας, επιστημονικούς οργανισμούς, αθλητικές Ομοσπονδίες, Καθηγητές, Ειδικούς επιστήμονες, Ολυμπιονίκες, κ.ά.. Την Επιτροπή απασχόλησαν τα θέματα του ντόπινγκ, της παρέμβασης του κράτους στον αθλητισμό, της εισβολής των επιχειρήσεων στον αθλητισμό, της υγείας και προσωπικής δόξας των αθλητών, των νεότερων φαρμακοδιεγερτικών ουσιών, των διαστάσεων και αιτίων του ντόπινγκ, της εξέλιξης των αθλητικών επιδόσεων, των συμπληρωμάτων διατροφής, της διεθνούς και ελληνικής πραγματικότητας, του Ε.Σ.Κ.Α.Ν., του εργαστηρίου αντι-ντόπινγκ στο Ο.Α.Κ.Α., κ.ά.. Το πόρισμά της Επιτροπής ψηφίστηκε κατά πλειοψηφία και σε αυτό περιλαμβάνονται γνώμες της μειοψηφίας (Κ.Κ.Ε.).¹¹⁶

Η σύσταση της Διακομματικής Επιτροπής **«Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία»** (2006), αποτέλεσε καινοτομία και η έκθεσή της συνιστά την πρώτη, βασισμένη σε τεκμήρια, επίσημη καταγραφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, όσον αφορά την κατοχύρωση ίσων ευκαιριών πρόσβασης σε όλους τους τομείς και τα αγαθά της κοινωνίας (ζωή, οικονομία, πολιτισμός, κ.ά.). Την Επιτροπή απασχόλησαν 6 βασικές θεματικές ενότητες: η εκπαίδευση, η επαγγελματική αποκατάσταση, η ιατρική περίθαλψη και υγεία, η προσβασιμότητα, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και ο συντονισμός πολιτικών και δράσεων σχετικά με την αναπηρία. Η Έκθεση της Επιτροπής έγινε δεκτή με ευρύτατη πλειοψηφία, ενώ οι θέσεις του Κ.Κ.Ε. περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα που κατατέθηκε στην Επιτροπή. Ανάμεσα στις προτάσεις που κατέθεσε η Επιτροπή, υπήρξε και η πρόταση σύστασης Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής στη Βουλή για τα Αναπηρικά Θέματα. Η

¹¹⁵ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» (2000)

¹¹⁶ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου εγγυήσεων διαφάνειας στον αθλητισμό»

Ειδική Μόνιμη Επιτροπή «Ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου», όπως θα δούμε στη συνέχεια, συνιστά πλέον «Υποεπιτροπή για τα θέματα ατόμων με αναπηρία» (ΑμεΑ).¹¹⁷

Η Διακομματική Επιτροπή «**Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών**» (2006) ανέλαβε πρωτοβουλίες για ζητήματα που αφορούσαν την καταπολέμηση χρήσης και διάδοσης εξαρτησιογόνων ουσιών. Στόχος σύστασης της Επιτροπής ήταν η συνέχιση του έργου της προηγούμενης Διακομματικής, που είχε συσταθεί το 2000, και για τον λόγο αυτό, πολλά από τα μέλη της Επιτροπής είχαν συμμετάσχει και στην προηγούμενη. Την Επιτροπή απασχόλησε η πρόληψη, η καταστολή και απονομή δικαιοσύνης, η θεραπεία και η επανένταξη. Η Έκθεση της Επιτροπής έγινε δεκτή με ευρύτατη πλειοψηφία, ενώ οι θέσεις του Κ.Κ.Ε. περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα που παρατίθεται ως έχει.¹¹⁸

Στην Διακομματική Επιτροπή «**Για την παρακολούθηση της πολιτικής της μετανάστευσης**» (2007) συμμετείχαν, με δικαίωμα λόγου, μετά από απόφαση του ΠτΒ, οι Έλληνες Ευρωβουλευτές.¹¹⁹ Αντικείμενο της Επιτροπής αποτελούσε η παρακολούθηση της πολιτικής που εφαρμόζεται και η διατύπωση προτάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των μεταναστών στη χώρα μας. Παράλληλα, εκτός από τις εισηγήσεις - διαπιστώσεις φορέων, στην Έκθεση της Επιτροπής εγγράφονται και προτάσεις για την πολιτική χορήγησης ασύλου καθώς και αξιολόγηση και αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών, ενώ αναδεικνύονται και τα ελλείμματα των μέχρι τότε νομοθετικών πρωτοβουλιών. Η Έκθεση της Επιτροπής έγινε δεκτή από τα μέλη της με ευρύτατη πλειοψηφία, ενώ οι θέσεις του Κ.Κ.Ε. περιλαμβάνονται σε υπόμνημα που παρατίθεται αυτούσιο.¹²⁰

Η Διακομματική Επιτροπή «**Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων**» (2011) ασχολήθηκε με το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης, τις αρχές της σύγχρονης αντεγκληματικής πολιτικής, τη φιλελεύθερη σωφρονιστική πολιτική, τους

¹¹⁷ Πόρισμα Επιτροπής «Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία»

¹¹⁸ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» (2006)

¹¹⁹ Στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' / 2.7.2008) εισήχθη η δυνατότητα αυτή και στον ΚτΒ (άρθρο 44 παρ.3 εδάφιο 2)

¹²⁰ Πόρισμα Επιτροπής «Για την παρακολούθηση της πολιτικής της μετανάστευσης»

δικαιοκρατικούς και ανθρωπιστικούς όρους διαβίωσης των κρατουμένων,¹²¹ τις κτιριακές υποδομές και το προσωπικό των σωφρονιστικών καταστημάτων. Η Επιτροπή προέβη σε γενικά συμπεράσματα και προτάσεις και η Έκθεσή της έχει περισσότερο κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα,¹²² ενώ στηρίχτηκε στην κοινή πεποίθηση ότι πρέπει να υπάρξουν αλλαγές που να καθιστούν τις φυλακές «Ιδρύματα Ανοικτών Οριζόντων Επανεκπαίδευσης» και όχι «αποθήκες ψυχών». Τα μέλη της Επιτροπής ενέκριναν με ευρύτατη πλειοψηφία την Έκθεση της, ενώ οι προτάσεις του Κ.Κ.Ε. περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα που παρατίθεται αυτούσιο.¹²³ Θα πρέπει να σημειώσουμε πως αυτή ήταν η τελευταία επιτροπή των άρθρων 44 και 45 του ΚτΒ που ασχολήθηκε με το σωφρονιστικό σύστημα της χώρας, καθώς, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή σωφρονιστικού συστήματος και λοιπών δομών εγκλεισμού κρατουμένων συστήνεται, πλέον, στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου.¹²⁴

Η Διακομματική Επιτροπή **«Για τη μελέτη του μεταναστευτικού ζητήματος»** (2011) διερεύνησε τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αξιολόγησε τις μέχρι τότε πολιτικές της χώρας μας, ενώ πραγματοποίησε αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους και προέβη στην υποβολή νέων προτάσεων. Το πόρισμα της Επιτροπής εγκρίθηκε, κατά πλειοψηφία, ενώ έχουν καταχωρηθεί και οι θέσεις της Μειοψηφίας των Κ.Ο. του Κ.Κ.Ε, του ΛΑ.Ο.Σ. και του ΣΥ.ΡΙΖ.Α..

Την Διακομματική Επιτροπή **«Για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών»** (2016) απασχόλησε η νομική τεκμηρίωση και ο ποσοτικός προσδιορισμός των αξιώσεων της χώρας μας. Ειδικότερα ασχολήθηκε με τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τις αξιώσεις ιδιωτών στην περίοδο ουδετερότητας καθώς και τις επανορθώσεις από τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Στη συνέχεια, για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, κατηγοριοποιήθηκαν οι απαιτήσεις της Ελλάδας: σε πολεμικές αποζημιώσεις για διαρπαγές και υλικές καταστροφές, πολεμικές επανορθώσεις θυμάτων και συγγενών τους, αποπληρωμή του κατοχικού δανείου, επιστροφή των κλεμμένων εκκλησιαστικών κειμηλίων και αρχαιολογικών θησαυρών. Η Επιτροπή διερεύνησε το θεσμικό και νομικό πλαίσιο, με βάση τις διεθνείς συμβάσεις και το

¹²¹ Μεταχείριση με βάση σύγχρονους φυσικούς, ηθικούς, κοινωνικούς, υλικούς, διευρυμένους, ειδικούς προσωπικούς όρους επιβίωσης και ελευθερίας

¹²² Σε σχέση με την αντίστοιχη Έκθεση του 1994

¹²³ Πόρισμα Επιτροπής «Για την εξέταση του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας και των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων»

¹²⁴ Αναλυτικότερα για τις Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές (άρθρ. 43Α ΚτΒ) παραπάνω (κεφ. Α.4)

εσωτερικό δίκαιο, ενώ ασχολήθηκε και με την υπαγωγή των πραγματικών γεγονότων στο νομικό πλαίσιο. Παράλληλα, την απασχόλησαν τα θέματα της καταναγκαστικής εργασίας, του εξανδραποδισμού των Εβραίων της Θεσσαλονίκης, των παλινοδιών δικαστικών υποθέσεων της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, ενώ επίσης ασχολήθηκε και με θέματα ετεροδικίας, εγκλημάτων πολέμου, παραγραφής και αποφάσεων του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και του Ιταλικού Συνταγματικού Δικαστηρίου. Τέλος, στο πόρισμά της προβαίνει σε προτάσεις προτεινόμενων ενεργειών της Ελληνικής Δημοκρατίας σε πολιτικό, διπλωματικό και δικαστικό επίπεδο. Το πόρισμα της Επιτροπής εγκρίθηκε κατά πλειοψηφία και σε αυτό καταχωρήθηκαν αυτούσιες και οι προτάσεις της Μειοψηφίας, των Κ.Ο. της Ν.Δ., του Κ.Κ.Ε. και του ανεξάρτητου Βουλευτή, κ. Δημ. Καμμένου.¹²⁵

Η Διακομματική Επιτροπή «**Για το δημογραφικό**» (2018) στο πόρισμά της συμπεριέλαβε έκθεση επιστημονικής επιτροπής για τις δημογραφικές εξελίξεις και προοπτικές της χώρας μας καθώς και προτάσεις των επιστημόνων για τις θεμελιώδεις αρχές μιας δημογραφικής πολιτικής. Στη συνέχεια αναλύθηκαν εκτιμήσεις όσον αφορά α. διατομεακές πολιτικές ενίσχυσης της οικογένειας και συμφιλίωσης εργασίας και φροντίδας καθώς και β. φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης. Η Επιτροπή προέβει σε συμπεράσματα και προτάσεις, αφού πρώτα μελέτησε θέματα πολιτικών απασχόλησης, υποδομών φροντίδας παιδιών, επιδομάτων μέριμνας και στεγαστικής πολιτικής, φορολογικών κινήτρων, εκπαιδευτικών πολιτικών και σεξουαλικής αγωγής, πολιτικών υγιούς και ενεργής γήρανσης, μέτρων κοινωνικής ένταξης μεταναστών, ανάσχεσης του brain drain και επαναπατρισμού Ελλήνων μεταναστών, στρατηγικών υγείας, υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, νεοπλασματικών και άλλων ασθενειών, πολιτικών οδικής ασφάλειας, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Η Έκθεση της Επιτροπής, στην οποία παρατίθενται αυτούσιες και οι προτάσεις της Μειοψηφίας, των Κ.Ο. του Λαϊκού Συνδέσμου Χρυσή Αυγή και του Κ.Κ.Ε., εγκρίθηκε κατά πλειοψηφία.¹²⁶

Τέλος, η Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή «**Για την ανάπτυξη της Θράκης**» (2021), υπήρξε η πιο πρόσφατη Διακομματική Επιτροπή και αναλύεται διεξοδικά στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας.

¹²⁵ Πόρισμα Επιτροπής «Για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών»

¹²⁶ Πόρισμα Επιτροπής «Για το δημογραφικό»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ GOV.GR

Η περιοχή της Θράκης υπήρξε πάντα η λιγότερο ανεπτυγμένη περιοχή της Ελλάδας και της Κοινότητας, παρά του ότι διαθέτει επαρκείς προϋποθέσεις ανάπτυξης. Σημαντικοί είναι οι πλούσιοι φυσικοί της πόροι (εύφορες πεδιάδες, επαρκή νερά, κτηνοτροφικές εκτάσεις, κ.ά.) που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διεθνώς ανταγωνιστική αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή και μεταποίηση (όσον αφορά τουλάχιστον την επεξεργασία των αγροτικών και κτηνοτροφικών της προϊόντων). Παράλληλα, τα υψηλού ενδιαφέροντος πολιτισμικά και ιστορικά της στοιχεία, σε συνδυασμό με τις περιοχές απaráμιλλης φυσικής ομορφιάς που διαθέτει, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντική τουριστική ανάπτυξη.¹²⁷

Οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν δεν οδήγησαν σε απτά αποτελέσματα. Η ανομοιογένεια του τοπικού πληθυσμού, η γεωγραφική απομόνωση και το αίσθημα «ανασφάλειας» και «ιστορικής απειλής», σε συνδυασμό με ανεπιτυχείς περιφερειακές πολιτικές που ακολουθήθηκαν, υπήρξαν ικανοί ανασταλτικοί παράγοντες στις προσπάθειες ανάπτυξης της περιοχής.¹²⁸ Για τον λόγο αυτό η ύπαρξη κοινά αποδεκτού αναπτυξιακού σχεδιασμού, τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση και αναγκαία συνθήκη για την προσέγγιση μιας συνολικής αναπτυξιακής πολιτικής που θα φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.¹²⁹ Για τον λόγο αυτό, η ύπαρξη διακομματικής συνεννόησης κρίνεται όχι μόνον θεμιτή αλλά και απαραίτητη.

Η πλατφόρμα διαβούλευσης της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης έμεινε ενεργή για διάστημα 3 μηνών. Κατατέθηκαν συνολικά 66 προτάσεις, οι οποίες αποτελούν μέρος του αρχείου των εισερχομένων εγγράφων της Επιτροπής. Το εύρος των φορέων που ανταποκρίθηκαν στην

¹²⁷ Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανιδης Λ., *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα 1994 Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας, σ.3

¹²⁸ Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανιδης Λ., *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα 1994 Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας, σ.3-5

¹²⁹ Πόρισμα «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Ανάπτυξη της Θράκης», σσ. 6,12

πρόσκληση κατάθεσης προτάσεων υπήρξε μεγάλο και ιδιαίτερα ευρύ. Έτσι, κατατέθηκαν προτάσεις από Δήμους, Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια, Τεχνικά Επιμελητήρια, Οικονομικά Επιμελητήρια, Ομοσπονδίες Σωματείων, Κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, βιομηχανικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, Αλιευτικούς Συνεταιρισμούς, Δασικούς Συνεταιρισμούς, Συνεταιρισμούς Καπνοπαραγωγών, Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, Εμπορικούς συλλόγους, Πολιτιστικούς συλλόγους, Μορφωτικούς συλλόγους, ταξιδιωτικά γραφεία, Δημοτικές παρατάξεις, οικολογικές ομάδες, Συλλόγους γονέων, εκπροσώπους της μειονότητας, φοιτητές Σχολών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου, εκπαιδευτικούς, Βουλευτές της περιοχής, αλλά ακόμη και απλούς πολίτες.

Όλες οι προτάσεις κινούνται σε 7 βασικούς άξονες: τον πρωτογενή τομέα, την βιομηχανία, τις μεταφορές, την ενέργεια, τον τουρισμό, την ανάδειξη των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και θέματα της μειονότητας.

Σε μια σύντομη ανασκόπηση των προτάσεων που κατατέθηκαν μπορούμε να εντοπίσουμε και τα βασικά προβλήματα της περιοχής. Οι επιδιωκόμενοι στόχοι πρέπει να κινηθούν σε τρεις βασικές κατευθύνσεις και αφορούν τους ανθρώπους,¹³⁰ το χώρο¹³¹ και τις δραστηριότητες¹³² των πολιτών.¹³³

Το δημογραφικό είναι ένα απ' τα πιο σημαντικά θέματα, καθώς το σύνολο των προβλημάτων έχει έμμεση απήχηση και στη συνεχιζόμενη μείωση του πληθυσμού της Θράκης, όπως έδειξε και η σχετική μελέτη του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας της Ακαδημίας Αθηνών.¹³⁴ Για να υπάρξει αύξηση του πληθυσμού και ριζική ανατροπή των τάσεων συρρίκνωσης θα πρέπει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ώστε να υπάρξει προσέλκυση νέων πληθυσμών και εγκατάσταση

¹³⁰ Ένταξη της μειονότητας και δημογραφική ανάπτυξη

¹³¹ Κυρίως όσον αφορά την απομόνωση της περιοχής τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά

¹³² Εξωστρεφής ανάπτυξη

¹³³ Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανιδης Λ., *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα 1994 Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας, σ. 110

¹³⁴ Η Επιτροπή Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών χρηματοδότησε έρευνα με τίτλο «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ» την οποία και εξέδωσε, αποδεχόμενη την αναγκαιότητα εκπόνησης της εν λόγω έρευνας

παλινοστούντων ομογενών.¹³⁵ Έτσι θα πρέπει να δοθούν κίνητρα από την πολιτεία που θα βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Το θέμα της ανάπτυξης των υποδομών μεταφοράς (οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο), ενέργειας (φυσικό αέριο, ηλεκτρική ενέργεια, γεωθερμία, φωτοβολταϊκά, ΑΠΕ, κ.λπ.), βιομηχανίας αποτελεί σημαντικό βήμα για την ανάπτυξη της περιοχής και την άρση της απομόνωσής της. Με βάση την μελέτη της Ακαδημίας Αθηνών η Αλεξανδρούπολη θα πρέπει να αναδειχθεί σε κόμβο μεταφορικών, εμπορικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Για τον σκοπό αυτό και την αποκατάσταση νέων εμπορικών δρόμων θα πρέπει να υπάρξει ανάπτυξη του λιμένα, του αεροδρομίου και οργάνωση της Βιομηχανικής Περιοχής (ΒΙ.ΠΕ.). Σημαντικό ρόλο παίζει και η βελτίωση της ψυχολογίας του πληθυσμού η οποία μπορεί να επιτευχθεί με μακροπρόθεσμες πολιτικές, μέσω της καθημερινής παρουσίας ενός κράτους που ακούει και επιλύει τα προβλήματα των πολιτών.¹³⁶

Το θέμα της ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα αποτελεί ζητούμενο όλων σχεδόν των φορέων. Η ανάπτυξη της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας, της δασοκομίας, του ορυκτού πλούτου θα πρέπει να ενισχυθεί με την δημιουργία κινήτρων και τη στήριξη της πολιτείας.

Παράλληλα, ανάπτυξη θα πρέπει να επιδιώξουμε και στον τομέα του τουρισμού, μέσω και της ενίσχυσης της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Η ανάδειξη των πολιτιστικών μας μνημείων θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα η οποία θα βοηθήσει την περιοχή να προσελκύσει ποιοτικό τουρισμό, θέσεις εργασίας, κ.ά..

Οι προτάσεις των φορέων από την πλατφόρμα διαβούλευσης επικεντρώνονται στα θέματα που προαναφέραμε καθώς και σε επιμέρους θέματα πολιτισμού, εκπαίδευσης (της μειονότητας και μη), υποστηρικτικών δομών και δομών υγείας (κυρίως στις ορεινές περιοχές),¹³⁷ ειδικού φορολογικού και ασφαλιστικού καθεστώτος για τις επιχειρήσεις (μεταφορικό ισοδύναμο, φθηνότερα καύσιμα, κ.ά.), αξιοποίηση και ανάπτυξη των λιμνοθαλασσών, σύνδεση των λιμανιών του Πόρτο

¹³⁵ Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανιδης Λ., *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα 1994 Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας,

¹³⁶ Παπαγιαννάκης, Ελ., Βασενχόβεν Λουδ., Λώλος, Σαρ., Νοταράς, Γερ., Σινάνογλου, Β., Ζόνζηλος, Ν., Λαμπριανιδης Λ., *Η ανάπτυξη της Θράκης. Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα 1994 Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας, σσ. 113, 123

¹³⁷ Οι οποίες βοηθούν και στο αίσθημα ασφάλειας των πολιτών

Λάγος, της Θάσου και της Σαμοθράκης, θεσμική σύνδεση της βιομηχανίας με την εκπαίδευση και προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης μέσω και της ανάπτυξης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Παράλληλα, αναφέρονται και μέτρα για την ενίσχυση των εξαγωγών, της κυκλικής οικονομίας, της πράσινης ανάπτυξης, κ.λπ..

Τέλος υπήρξαν και προτάσεις από εκπροσώπους της μειονότητας οι οποίες επικεντρώνονται σε θέματα εκπαίδευσης και μειονοτικών σχολείων, στο ζήτημα της Μουφτείας, των Ιεροδιδασκάλων, των Βακουφίων και της ιθαγένειας.¹³⁸

¹³⁸ Αρχείο εισερχόμενων εγγράφων της Επιτροπής (αρ. πρωτ. 31, 41, 56)